

NAŠA LUČ

M E S E Č N I K Z A S L O V E N C E P O S V E T U

JANUAR 2015

letnik 64, številka 1

4

POGOVOR Z ALENKO PRIJATELJ
Sadovi velikih idealov, žrtev
in ljubezni do domovine

7

ZAKLADI SLOVENSKE UMETNOSTI
Znamenja na Slovenskem

9

SLOVENIJA, NAŠ SKUPNI DOM
Mednarodno povezovanje
podjetništva

Dogodki v župniji Stuttgart

Frančiškova maša v Esslingenu

Gospod Alojz in župnik Aleš ob vzorniku Adolfu Kolpingu

Sestanek župnijskega pastoralnega sveta

Naši verniki v Oberstenfeldu

Srečanje po sveti maši v Böblingenu

Vaje pevskega zbora Obzorje

Naši verniki v Schorndorfu

V sobotni šoli in pri verouku

Verniki v Schwäbisch Gmündu

NAŠA LUČ

Glasilno Zveze slovenskih izseljenskih duhovnikov, diaconov in pastoralnih sodelavcev v Evropi za verska, kulturna in narodna vprašanja

Izdajatelj: Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov in Rafaelova družba • Založnik: Družina, SI-Ljubljana, p. p. 95 • Glavni urednik: Janez Pucelj, München, Nemčija • Odgovorni urednik: Lenart Rihar, Ljubljana • Uredništvo: Rafaelova družba, Naša luč, Poljanska c. 2, SI-1000 Ljubljana, tel.: 01/438 30 50, faks: 01/438 30 55, e-naslova: rafaelova.druzba@siol.net in jpucelj@msn.com • Uprava: Krekov trg 1, SI-1000 Ljubljana, tel. 01/360 28 28 • Jezikovni pregled: Vida Frelih

CENA IZVODA: 2,45 EUR. CELOLETNA NAROČNINA ZA SLOVENIJO: 26,95 EUR • LETNA NAROČNINA (za pošiljanje iz Slovenije): Evropska zveza 36,85 EUR • Švica 56,10 CHF • Velika Britanija 33,00 GBP • Avstralija 60,00 AUD • Kanada 57,75 CAD • ZDA 55,00 USD. V ceno je všteti 9,5 % davek na dodano vrednost in ustrezna poštnina, ki velja za pošiljanje z navadno redno pošto. Cena za letalsko pošiljanje je 41,25 evra. • LETNA NAROČNINA PRI POVERJENIKIH: Evropska zveza 35 EUR • Švedska 320 SEK • Švica 45 CHF • Velika Britanija 28 GBP • Avstralija 53 AUD • Kanada 44 CAD • ZDA 35 USD. • Naročnino lahko plačate pri poverjenikih ali na upravi. Transakcijski račun pri NLB d.d.: 02014-0015204714, DRUŽINA, d. o. o., s pripisom za Našo luč, IBAN SI56020140015204714, SWIFT LJBAS12X • Nove naročnike sprejemajo poverjeniki in uprava.

Oblikovna zasnova: Klemen Kunaver • Grafična priprava: Brane Beno • Prva stran ovitka: Zima, foto: Miha Cerar • Tisk: tiskano v Sloveniji.

Rafaelova družba, Naša luč, Poljanska 2, SI-1000 Ljubljana, tel.: (+386) 1 438 30 50, faks: (+386) 1 438 30 55, e-naslov: rafaelova.druzba@siol.net
www.rafaelova-druzba.rkc.si • Poslovni račun pri NLB d.d.: 02014-0253581535, voditelj: Lenart Rihar

Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov, diaconov in pastoralnih sodelavcev v Evropi

Liebigstr. 10, 80538 München, T (*49) 089 2193 7900, M 0173 9876 372, F (*49) 089 2193 79016, predsednik: msgr. Janez Pucelj

POGOVOR	4
Sadovi velikih idealov, žrtev in ljubezni do domovine	
JEZIKOVNI KOTIČEK	7
Zima	
ZAKLADI SLOVENSKE UMETNOSTI	7
Znamenja na Slovenskem	
RAFAELOVA DRUŽBA	8
Gospa Liza o življenju v Žabnicah	
SLOVENIJA, NAŠ SKUPNI DOM	
Premisleki	9
Novice	9
Demos je mrtev!	10
ŽUPNIJE	11
KRIŽANKA / MALO ZA ŠALO	24

Od jezika do samostojnosti

Z novim letom bo imela Naša luč dve novi rubriki, obe obarvani izrazi-to slovensko. Prva nam bo razgrinjala bogastvo, ki so nam ga pustili pretekli rodovi prek najrazličnejših umetniških stvaritev; od arhitekture do mnogih oblik upodabljaajoče umetnosti.

Druga rubrika je jezikovni kotiček za urjenje v maternem jeziku. Nemo-goče je zaobseči vse težavnostne stopnje, potrebe in želje, zagotovo pa bo dobrodošla spodbuda, da bomo materinščino dodatno ozaveščali. Neko-mu, ki mu jezik ne dela težav, bo v zabavo nekoliko preveriti svoje znanje, drug bo našel kak manj znan podatek, tretji si bo sčasoma utrdil teorijo, četrtemu bo v veselje kak strokoven izraz. Predvsem pa bo nova rubrika nudila priliko, da slovenščino predstavimo komu iz druge ali tretje generacije, ki mu materinščina iz tega ali onega razloga ni bila dana v zibelko. Znanje mu bo prišlo prav po eni strani za graditev polne osebnosti, saj vemo, kako po-memben je jezik za identiteto, po drugi strani pa gotovo tudi v smislu modrosti, da mož velja, kolikor jezikov zna.

Ko govorimo o površini naše države in o številu prebivalcev, res ne sodimo med največje, naša kultura pa nas skupaj z jezikom dviguje ob bok najbogatejšim narodom. Vendar če tega ne znamo utemeljiti, če ne poznamo naše bogate dediščine, potem nam grozi nevarnost, da postanemo majhni tudi po tej plati, ki je bila vedno naša prednost. Zaradi kulture smo namreč skozi dolga stoletja obstali in po težkih preizkušnjah dosegli tudi samostojnost in državnost.

Božič je najlepši praznik, a v njegovi senci se prevečkrat pozablja na dan samostojnosti. Vsaj v Sloveniji je tako. Pa je vendar, ko se nazaj oziram iz današnjih razmer, tako neverjetno gle-dati na rezultat referendum, ki je pokazal, da skoraj vsi Slovenci v srcu dobro mislimo. O tem, kakšno navdušeno valovanje je osamosvajanje sprožilo med rojaki po svetu, pa sploh ne kaže izgubljati besed. Še danes bi se državne ustanove, občine, krajevne skupnosti, šole, društva pa tudi družine in posamezniki morali učiti med Slovenci po svetu, kaj je to domoljubje, narodna zavest in spoštovanje svoje države.

Želim vam doživete božične praznike in ponosno praznovanje dneva samostojnosti!

Lenart Rihar

ZVEZA SLOVENSkih IZSELJENSKIH DUHOVNIKOV, DIAKONOV IN PASTORALNIH SODELAVCEV V EVROPI

ANGLIJA
SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA LONDON
 62, Offley Road, LONDON SW9 0LS
 T/F (*44) 020. 7735 6655
 www.skm-london.org.uk
 župnik: Stanislav Cikanek
 e-naslov: cikanek@msn.com

AVSTRILIJA
SLOVENSKI PASTORALNI CENTER DUNAJ
 Einsiedlergasse 9-11, 1050 WIEN
 T (*43) (0)1/544-25-75; F (*43) (0)1/544-25-75
 duhovnik: –
 e-naslov: info@spc-dunaj.net
 www.spc-dunaj.net

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA GRADEC
 Mariahilferplatz 3, 8020 GRAZ
 T (*43) 0316. 7131 6924
 župnik: p. mag. Jože Lampret OFMConv

PREDARLSKO
 (glej Švica)

SLOVENSKA KAT. MISIJA ŠPITAL
 Drau Marienkapelle, Villacherstr., SPITAL
 župnik: mag. Jože Andolšek
 Št. Primož 65, 9123 Št. Primož
 T (*43) 042. 3927 19

BELGIJA, NIZOZEMSKA IN LUKSEMBURG
SLOVENSKI PASTORALNI CENTER BRUSELJ
 Av. de la Couronne 206
 1050 Bruxelles / Ixelles
 T (+32) 02. 64 77 106
 M (*32) 0489. 783 532
 župnik dr. Zvone Štrubelj
 e-naslov: zvones@gmx.de

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA EISDEN
 Guill. Lambertlaan 36, BE 3630 EISDEN
 T/F (*32) 089. 7622 01
 kontaktna oseba: Nežka Zalar,
 M (*32) 472. 2682 00
 e-naslov: nezka@scarlet.be

FRANCIJA
DELEGATURA – AUMONERIE NATIONALE DES SLOVÈNES DE FRANCE
 Moulin de Thicourt 57380 THICOURT
 Tel – Fax (*33) 03. 8701 0701
 e-naslov: kaminjoseph@aol.com

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA PARIZ
 3, Impasse Hoche, 92320 CHATILLON
 T (*33) 1 42 53 64 43,
 župnik: mag. Alek Zwitter
 e-naslov: alek.zwitter@rkc.si
 diakon Ciril Valant: 32, rue de la Guilloire,
 78720 La Celle les Bordes. Tel: 01 34 85 26 66
 e-naslov: valant.ciril@wanadoo.fr

SLOVENSKA KAT. MISIJA MERLEBACH
 14, r. du 5 Decembre, 57800 MERLEBACH
 T (*33) 03. 8781 4782,
 T mlin (*33) 03. 8701 0701
 župnik in delegat: Jože Kamin,
 e-naslov: kaminjoseph@aol.com

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA NICA
 6, rue Vernier, 06000 NICE
 T (*33) 4. 9388 5851, F (*33) 4. 9388 5851
 župnik: Štefan Čukman
 e-naslov: scukman@club-internet.fr

HRVAŠKA
SLOVENSKA KAT. SKUPNOST ZAGREB
 oskrbovana iz Slovenije. Informacije:
 dekan Anton Trpin, T (*386) 07 338 00 15
 Trubarjeva 1, 8310 Sentijerne
 e-naslov: zupnija.sentijerne@rkc.si

ITALIJA
SLOVENSKA KATOLIŠKA SKUPNOST RIM
 Via Appia Nuova 884, 00178 ROMA
 T (*39) 06.7184 744, F 06. 712 99 910

SLOVENSKA KAT. SKUPNOST MILANO
 cerkev Corpus Domini, ul. Canova 4
 informacije: K. Donno, T 02. 3800 8218

NEMČIJA
KOORDINACIJA DUŠNEGA PASTIRSTVA SLOVENCEV PO SVETU
 govorec: msgr. Janez Pucelj
 Liebigstr. 10, 80538 München
 T (*49) 089.2193 7900, M 0173.9876 372
 F (*49) 089. 2193 79016
 e-naslov: jpucelj@msn.com

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA BERLIN
 Kolonnenstr. 38, 10829 BERLIN
 T (*49) 030. 7845 066, T 030. 7881 924
 F 030. 7883 339
 www.skmberlin.de
 župnik: Izidor Pečovnik
 e-naslov: dori@skmberlin.de

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA ESSEN
 Bausemshorst 2, 45329 ESSEN
 T (*49) 0201. 3641 513
 T/F (*49) 0201. 3641 804
 www.slomisija-essen.de
 župnik: Alojzij Rajk
 M (*49) 0173 340 82 95
 e-naslov: Lrajk@hotmail.com alojzij.rajk@rkc.si

KÖLN
 (glej Essen)

SLOVENSKA KAT. ŽUPNIJA FRANKFURT
 Mathildenstr. 30 a, 60599 FRANKFURT
 T (*49) 069. 6365 48, F 069. 6330 7632
 www.skg-frankfurt.de
 župnik: Martin Retelj
 e-naslov: martin@skg-frankfurt.de

SLOVENSKA KAT. MISIJA MANNHEIM
 Römerstrasse 32, 68259 MANNHEIM
 T (*49) 0621. 285 00, F 0621. 7152 106
 www.skm-mannheim.de
 župnik: Janez Modic
 e-naslov: janez@skm-mannheim.de

INGOLSTADT
 (glej München)

SLOVENSKA KAT. MISIJA STUTTGART
 Staffenbergstr. 64, 70184 STUTTGART
 T (*49) 0711. 2328 91, M 0178. 4417 675
 F (*49) 0711. 2361 331
 www.skm-stuttgart.de
 župnik: Aleš Kalamar
 T (*49) 0711. 5489 8064, M 0176. 8450 9228
 e-naslov: aleskalamar@gmail.com

SLOVENSKA KAT. MISIJA AUGSBURG
 Ottmarsgäßchen 8, 86152 Augsburg
 T/F (*49) 0821. 979 13, M 0173.5937 313
 župnik: Roman Kutin
 e-naslov: roman.kutin@gmx.net

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA ULM
 Neunkirchenweg 63 A, 89077 ULM
 T (glej Augsburg)
 župnik: Roman Kutin (glej Augsburg)

SLOVENSKA KAT. ŽUPNIJA MÜNCHEN
 Liebigstr. 10, 80538 MÜNCHEN
 T (*49) 089. 2219 41, F 089. 2193 79016
 e-naslov: Slowenische.Kath.Gemeinde-Muenchen@eomuc.de
 www.skm-muenchen.de
 župnik: Janez Pucelj; T (*49) 089. 2193 7900
 e-naslov: jpucelj@msn.com
 župnik v pokojju: Marjan Bečan
 e-naslov: mbecan@erzbistum-muenchen.de
 pastoralni sodelavec: Slavko Kessler
 e-naslov: skessler@ebmuc.de

SRBIJA

SLOVENSKA KAT. SKUPNOST BEOGRAD
 Župa sv. Cirila i Metoda
 Požeška 35, 11030 BEOGRAD
 T (+381) 11 30 56 120
 MT (*381) 665 105 509
 župnik: Lojze Letonja CM
 e-naslov: lletonja@gmail.com

ŠVEDSKA
SLOVENSKA KAT. MISIJA GÖTEBORG
 Parkgatan 14, 411 38 GÖTEBORG
 T/F (*46) 70 827 8757
 T (+46) (0)31 7115421, M (+46) (0)708 278757
 www.slovenskamisija.se
 župnik: Zvone Podvinski
 e-naslov: zvone@kristuskonungen.se;
 zvone.podvinski@rkc.si

ŠVICA-LIECHTENSTEIN
SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA
 Naglerwiesenstrasse 12, 8049 ZÜRICH
 T 0041 (0)44 301 31 32, M 0041 (0)79 7773 948
 spletna stran: www.slomisija.ch
 župnik: mag. David Taljat
 e-naslov: slomission.ch@gmail.com

Sadovi velikih idealov, žrtev in ljubezni do domovine

Pogovor z Alenko Prijatelj, šolsko referentko pri Zedinjeni Sloveniji in predsednico dobrodelne ustanove Zveze slovenskih mater in žena.

> **Spoštovana gospa Alenka Prijatelj, v poletnih počitnicah večkrat obiščete Slovenijo in se oglasite tudi na Rafaelovi družbi. Poleg »novic« prihajate tudi s prošnjo, če bi vam lahko pomagali pri nakupu knjig za mlade Slovence iz Argentine. Komu pravzaprav razdelite te knjige?**

Dolgoletna navada je, da otroci ob zaključku osnovne šole v Slovenskih sobotnih šolah prejmejo knjižni dar. To je običajno slovenska knjiga predvsem z vzgojno in versko vsebino, v kateri lahko mladi najdejo moralne in verske vrednote, ki jim lahko pomagajo prebroditi najstniško in mladostniško obdobje.

> **Ali otroci veliko in radi berejo v slovenskem jeziku?**

Če smo iskreni, zelo malo berejo, razen šoloobveznih beril. So tudi izjeme. Odvisno je, v kakšnih družinah odraščajo otroci. Skoraj vsi starši, ko potujejo v Slovenijo, nakupijo precej slovenskih otroških knjig, za mladostnike pa že ne več toliko. V osnovni šoli še nimajo pravega zanimanja za slovensko literaturo, berejo v španščini svojim letom primerne knjige (Harry Potter, itd.). V slovenskih šolah spoznavajo slovenske pisatelje in pesnike, pravo zanimanje za slovenske knjige pa dobijo, ko odrastejo.

> **Ste šolska referentka pri Zedinjeni Sloveniji. Kaj pravzaprav pomeni ta naziv?**

Imam na skrbi vse slovenske šole pod okriljem Zedinjene Slovenije, ki je naša krovna organizacija. Povezujem celotno šolsko delovanje, vodim seje, kjer določamo naše šolske programe. Z voditeljicami slovenskih šol pripravimo tri skupne prireditve na leto: začetno šolsko prireditev, Alojzijevo proslavo v juliju in Slomškovo proslavo v septembru. Za vsako prireditev je potrebno določiti, katera šola bo pripravila glavni nastop, katera bo vodila petje, katera bo odgovorna pri pobiranju vstopnine in kdo bo pomagal pri varstvu otrok. V začetku novembra organiziramo šolski izlet, januarja počitniško otroško kolonijo v Cordobi, prvo sv. obhajilo in sv. birmo. Poleg tega ima vsaka šola tudi svoje prireditve in nastope, tako da je res veliko aktivnosti.

> **Kakšni pa so bili začetki slovenskega šolstva v Argentini?**

Začetki so bili zelo zelo skromni. Že konec leta 1948 je dušnopastirstvo pod vodstvom mons. g. Antona Oreharja zbralo učiteljice, da so začele zbirati otroke in so jih skupaj s kateheti pripravljale na prejem zakramentov. Ko so se v Argentino priselili še rojaki iz avstrijskih taborišč, je šolsko delo prevzelo Društvo Slovencev (danes Zedinjena Slovenija). Prvi pouk se je v glavnem odvijal v župniščih, kjer so delovali naši duhovniki, v katoliških zavodih ali v nekaterih zasebnih domovih. Učiteljice in tudi kateheti so hodili tja, kjer so bili otroci.

> **Delo je verjetno potekalo prostovoljno ...**

Vse delo je potekalo ob sobotah in nedeljah, saj so med tednom naše učiteljice delale po tovarnah, da so si zaslužile vsakdanji kruh. Učiteljice so poučevale zastoj, še več, ves potrebni šolski material so plačevale iz lastnega denarja, pripravile pa so ga same v nočnih urah med tednom. Tako so kmalu nastali prvi šolski zvezki. Res je v tem zmaterializiranem svetu težko razumeti to veliko požrtvovalnost in ljubezen, ki so jo učiteljice vložile v našo drago slovensko šolo. Njihovo delo je sad velikih idealov, žrtev in predvsem ljubezni do izgubljene domovine!

> **Kdaj pa se je začela vaša šolska dejavnost?**

Leta 1972 so me povabili k sodelovanju v Slomškovi šoli, ko so moji otroci začeli hoditi v to šolo in od takrat aktivno sodelujem, z nekaj letnimi premori.

> **Kako pa so slovenske šole organizirane danes?**

Straši so kmalu spoznali, da je pametno pridobiti lastne prostore za otroke in tako so nastali slovenski domovi. Ker je bilo število otrok veliko (od nekdanj 600 ali še več otrok v osnovnošolskih tečajih jih je sedaj okoli 250, na srednješolskem tečaju pa okoli 150), so nastali razredi prav tako kakor v argentinski šoli in še otroški vrtci. Za vse to delo je bilo potrebno tudi več učnih moči – poiskati osebe, ki bi poučevale petje, folkloro, športne dejavnosti in razne plesne.

Ko so se začela osebna potovanja v Slovenijo, so učiteljice prinesle iz Slovenije knjige in učbenike. Predvsem smo bili povezani z avstrijsko Koroško in Trstom, tako da smo prejemali tudi njihove učbenike. Po osamosvojitvi so se razmere spremenile. Slovenska vlada je spoznala in priznala naše delo. Tako sedaj dobivamo razne šolske knjige in druge pripomočke iz Slovenije. V Sloveniji je vsaki dve leti organiziran tudi seminar za učitelje slovenskega jezika v tujini, tako da se sedanje učiteljice, ki so že vse rojene v Argentini, lahko izpopolnjujejo v metodah in načinu poučevanja v slovenščini.

> **Slovenska politična emigracija je skozi dobro organizirano šolstvo, slovenske maše in kulturni program uspela ohraniti slovenski jezik tako dobro, da še danes četrta generacija potomcev govori slovenski jezik.**

Da, le z dobro organizirano skupnostjo in predvsem šolstvom je bilo možno ohraniti slovenski jezik. To je še danes glavni namen slovenskih tečajev – ohraniti bogastvo slovenskega jezika in ga podariti naslednjim generacijam, ohraniti slovensko kulturo, navade ter predvsem globoko vero, takšno, kot so jo imeli naši predniki, ko so po hudem trpljenju morali zapustiti domovino, da so ohranili življenje in našli velik smisel življenja v ustvarjanju slovenskega »kotička« pod južnim križem.

> **Zelo pomembno vlogo v slovenski skupnosti v Argentini imajo tudi slovenski duhovniki ...**

Z gotovostjo lahko rečem in vsi moramo priznati, da se brez duhovnikov skupnost ne bi ohranila, kot se je. Redno obiskovanje slovenske maše je najboljši znak, da se ohranja tudi močna narodna zavest. Imeli smo čudovite in nepozabne duhovnike. Omenim naj samo mons. Antona Oreharja, ki je prevzel duhovno vodstvo že v Italiji. V Argentini je bil takrat mons. Hladnik in skupaj sta delovala in sodelovala tudi z drugimi duhovniki. Prva leta je mons. Orehar opravil skoraj titansko delo: poiskal je prve cerkve, kjer smo lahko imeli slovensko mašo, prostore za slovensko pisarno, ob prihodu ladij je »beračil« po katoliških zavodih, da so sprejeli otroke zastoj, prosil po zavodih za dvorane, kjer so se vrstile slovenske prireditve in še in še. Potem se je podal v nakup stare hiše in začel zidati Slovensko hišo in cerkev Marije Pomagaj. Vsega tega ne bi mogel opraviti, če ne bi imel ob sebi res lepega števila duhovnikov. Imeli smo tudi slovensko bogoslovje v Adrogeju, za

Alenka Prijatelj pred zlatomašnikom mons. dr. Juretom Rodetom

Alojzijeva proslava, otroci in mladina pri igri »Petrickove poslednje sanje«; foto Marko Vombergar

katerega je skrbel škof Rožman s profesorji ljubljanskega semenišča, iz katerega je izšlo veliko duhovnikov. Tam je bil tudi Zavod za fante, ki se danes radi srečujejo kot »zavodarji«. Veliko je bilo duhovnikov, ki so bili po argentinskih župnijah, a so vedno delali tudi med Slovenci: imeli so slovenske maše, učili verouk v slovenskih šolah, redno obiskovali rojake in bili vedno navzoči v naših domovih. Njim se moramo predvsem zahvaliti, da se je skupnost ohranila do sedaj.

> Verjetno je velika potreba po novih močeh. Ste se morda že obrnili s prošnjo na slovenske škofo za nove duhovnike?

Prošnje so bile že večkrat izrečene, upajmo, da se bodo tudi kmalu uresničile, saj imamo sedaj samo dva duhovnika, mons. dr. Jureta Rodeta in Francija Cukjatija. Ob nedeljah redno mašuje tudi g. Igor Grohar. Občasno priskočijo na pomoč še nekateri drugi, a to je le premalo, potrebovali bi mladih moči predvsem za delo z mladimi.

> Slišimo, da je življenje na argentinskih ulicah postalo nevarno, vrstijo se ropanja in napadi. Kako se znajdete v teh razmerah?

Naredili smo vse, kar je v naših močeh, imamo »gavtre« na oknih, tudi nad zidovi, ki nas ločujejo od sosedov, alarme itd. Vendar, ko gremo od doma, se vedno priporočamo božjemu in Marijiniemu varstvu, da nas ne napadejo na cesti in to katerokoli uro – celo pri belem dnevu – takrat te napadalci prisilijo, da jih pelješ domov. To pomeni, da ti bodo vse pokradli in jim boš moral biti še hvaležen, da te niso ubili. Hvaležni smo, ko pride mo domov in je vse tako, kot smo pustili, ko smo šli od doma. Tako je treba živeti vsak dan!

> Socialna stiska se veča tudi med Slovenci v Argentini. Na kakšen način jim skušate pomagati v Zvezi slovenskih mater in žena?

Med našimi rojaki je tudi veliko bolnih, osamljenih in potrebnih gnotne pomoči. Trudimo se pridobiti denarna sredstva, ki jih potem razdelimo med okrajnimi zvezami, občasno pripravimo tudi pakete s hrano. Poleg odbornic nam pomagajo tudi gospe iz različnih krajevnih skupnosti. Iz srca smo hvaležni pridnim in vestnim pomočnikom, ki nam prostovoljno dajejo, kar lahko.

> V Argentino ste prišli kot begunka. Zakaj sta vaš oče Ivan Prijatelj in mama Kristina morala z družino bežati iz domovine?

Ata je bil ravnatelj na učiteljski v Ljubljani (danes gimnazija Ledina). Bil je tudi aktiven sodelavec v katoliških intelektualnih krogih. Enako tudi mama. Imela je celo govor na nekem katoliškem protikomunističnem shodu v Unionski dvorani. Za svoje delovanje sta prejela grozilna pisma. Starejši brat je bil že kot dijak pri domobrancih. Vedela sta, da je edina pot, da družini ohranita življenje, pot begunstva. 5. maja 1945 smo se odpeljali iz Ljubljane z vlakom. Mama je vzela s seboj veliko sliko Marije Pomagaj, saj se je družina malo prej posvetila njej in mama je rekla, da nas bo slika vedno spremljala, kamor koli gremo in to obljubo je izpolnila. Pot je bila nevarna in polna zaprek. Ko smo prispeli v Avstrijo, so nas nastanili v praznem hotelu in potem smo nadaljevali pot proti Trbižu in Monigu, kjer smo preživeli nekaj tednov. Potem so nas odpeljali naprej v taborišče Servigliano in nato v Senigallijo.

Otroški vrtec v Senigalliji – Alenka Prijatelj (v drugi vrsti druga z desne), učiteljici Kristina Prijatelj-Breznikar (na levi) in Marjana Kovač-Batagelj

> Otrokom je bilo sprejemanje novega okolja verjetno nekoliko lažje kot odraslim?

Nekaj spominov mi je ostalo tudi od teh časov – pot z vlakom, kjer smo se morali bolj skriti, streljanje in strah ob prehodu vlaka v tunel, spominjam se vožnje s tovornjaki, ko so nas prepeljevali iz enega taborišča v drugega in seveda nastanitve v Senigalliji. To je bilo prazno taborišče, katerega so pred kratkim zapustili vojaki. Bilo je ob Jadranskem morju in tam smo se otroci lahko lepo igrali. Seveda pa so se že v prvih dneh begunstva nadaljevale šolske obveznosti za starejše otroke in dijake. Jaz sem obiskovala otroški vrtec, šele leta 1947 sem začela hoditi v prvi razred. Poleg šole je nastal pevski zbor, začele so se razne akademije, igre, šport. Najbolj mi ostajajo v spominu cerkveni prazniki – božič, sv. trije kralji, velika noč, sv. Rešnje telo. Vse je bilo lepo in slovesno, res pobožno in k sreči smo bili otroci vedno v prvih vrstah, da smo lahko sledili vsem obredom. Otroci nismo potrebovali veliko hrane in nihče se ni pritoževal – kar smo dobili, to smo imeli in bili smo zadovoljni.

> Če danes razmišljamo o begu, se zdi prav neverjetno, kako so starši, možje, žene, otroci in mladina sploh zmogli to izredno težko begunsko pot ...

Otroci pač nismo imeli posebnih skrbi, ko pa sedaj pomislim na naše starše, priznam, da so bili pravi junaki, ko so šli na takšno pot, da so ohranili svobodo in življenje.

In tudi mladeniči, kako so trepetali za usodo svojih dragih domačih, ki so ostali v domovini ali celo za usodo ljubljenih očetov, sinov ali bratov, ki so bili domobranci. To so bili časi, ko so begunci samo pred božjo Materjo – naša družinska slika Marije Pomagaj je visela v taboriščni kapeli – naši nekaj utehe in miru ob tolikšnem trpljenju. O bratu domobrancu nismo kaj dosti vedeli, vendar mama ni nikdar pokazala preveč skrbi, povedala je, da ga je videla v sanjah – sicer precej ranjenega, a živega. Tako je tudi bilo.

> Potem je bila pred vami vnovična selitev – v Argentino.

Kot večina beguncev smo se prijaviли za odhod v Severno Ameriko, a ta ni rada sprejemala družin z

majhnimi otroki. Tako nam je ostala Argentina, ki je odprla vrata vsem – tudi starejšim in družinam. Dobrodelna organizacija I.R.O. je zahtevala, da se taborišče čim prej izprazni.

> Kaj se je dogajalo na poti?

Iz Senigallije so nas odpeljali v Bagnoli, to je blizu Neaplja, a nas je bilo preveč za ladjo Santa Cruz in naši zaboji so ostali na kopnem. Spominjam se, kako neke noči ni bilo več ata. Šele pozneje sem izvedela, da je nekaj oseb moralo zapustiti taborišče in so jih odpeljali v Rim, kjer so jim naredili nove dokumente s ponarejenim imenom, ker jih je Jugoslavija zahtevala nazaj. I.R.O. jih je tako rešila gotove smrti, s tem ko jih je poslala na drugo stran oceana. Nam so določili novo ladjo Gral Stewart, ki je odpotovala iz Bremna v Nemčiji. Tako smo se zopet selili v zadnje taborišče. Za na pot so nam dali hrano in otroci smo dobili vsak po eno čokolado. To je bilo veliko darilo! In ker sva s sestro imeli vročino, sva dobili vsaka še po eno. Čokolade je mama žal spravila. Po treh dneh vožnje smo le prispeli v Fallingbostel. Tam je potem mama zamenjala italijanske limone in naše čokolade za staro »singerco«, šivalni stroj, in za lep železni lestenec ter še nekaj drugih malenkosti. Tudi jaz sem pozneje šivala obleke za moje otroke na ta šivalni stroj, lestenec pa še danes krasi dnevni prostor kot dragocen spomin na našo pot. Po dolgi poti smo 24. maja 1945 prispeli v buenosairesko pristanišče. Tam nas je čakal ata. To je bil res vesel trenutek, ko smo bili zopet vsi skupaj!

> Začelo se je življenje v novi domovini.

Nastanili so nas v Hotel de Inmigrantes in od tam nas je g. Orehar odpeljal šest deklet v zavod, kjer so nas zastonj sprejele redovnice. Počasi smo se navajale novega življenja in učile novega jezika. Družina ni mogla biti skupaj, saj smo imeli na začetku na razpolago samo eno sobo. Nekajkrat smo se morali seliti. Brata in sestre so morali delati po tovarnah, da je družina lahko počasi začela svoje normalno samostojno življenje. Rodila se je najmlajša sestra. Cela družina ni nikdar živela skupaj. Decembra 1949 je mama našla primerno hišo za najem.

Spominjam se, kako so se takoj začele slovenske maše. Že decembra 1948 sem šla k slovenske-

Begunska gimnazija v Serviglianu leta 1946. Vodil jo je ravnatelj Ivan Prijatelj (v sredini).

Družina Prijatelj, Buenos Aires 1954, Alenka prva z desne

mu prvemu sv. obhajilu. Tudi prvo miklavževanje mi ostaja v spominu! In vsi ostali cerkveni prazniki so bili lepi in slovesni, kot smo jih bili navajeni iz taborišča. Leta 1948 so prišli v Argentino še Slovenci iz avstrijskih taborišč. Ko je prvič prišel škof dr. Gregorij Rožman med nas leta 1949, je bila sv. birma. In seveda se spomnim, kako smo čez počitnice začeli hoditi v slovensko šolo v našem okraju v Floridi, saj smo bili med letom otroci večinoma po zavodih. Šele leta 1951 sem lahko ostala doma in takrat sem tudi hodila vsako nedeljo v slovensko šolo in začeli so se tudi prvi nastopi na raznih prireditvah. Naša družina je vedno hodila na vse cerkvene in civilne prireditve. Starejša brata in sestre so se tudi aktivno vključili v mladinske organizacije, sodelovali so pri igrah in pevskih zborih. Slovenska dejavnost je lahko bila le v večernih urah po končani službi. Nekateri mladi so poleg služb in slovenskih dejavnosti hodili tudi v šole ali na univerzo, da so se lahko usposobili za svoj poklic.

> Zakon s prvim možem, gospodom Jožetom Pozničem, je pretrgala nesreča. Ostali ste sami s tremi majhnimi otroki. Za vas je bilo to gotovo težko obdobje.

Seveda je bilo težko, a družinska trdna povezanost, delovanje v skupnosti ter veliko zaupanje v Boga so mi dajali moč in korajžo. V takšnih trenutkih je delo za druge najboljše zdravilo. Prav zato se osebno tako čutim povezana s skupnostjo, veliko sem prejela in sedaj skušam vsaj nekaj malega vrniti.

> Kako se počutite v Argentini? Je tujina postala vaš dom?

Sedaj, ko sem starejša, se počutim malo bolj tujo kot včasih, mogoče k temu pripomore ta nestabilnost, neodgovornost ljudi, predvsem pa nevarnost sedaj, ko je toliko kraj in ubojev. Prva leta smo se dobro počutili, ljudje so bili prijazni, zelo širokosrčni, sprejeli so nas z ljubeznijo in Argentina je postala naš novi dom. Radi imamo obe domovini: Slovenijo in Argentino in počutim se tako Slovenko kakor tudi Argentinko.

> Vaš pokojni mož Marjan Schiffrer je bil poslanec v slovenskem parlamentu. Kako je njegova poklicna pot vplivala na vaše življenje?

To je bila lepa doba, ko sva lahko živela zopet v domovini. Marjan je bil starejši od mene, nekdanji domobranec, bil je zaprt in je iz zapore ušel v Trst. On je vedno imel veliko domotožje. Prav zato je bilo to veliko božje »darilo«, da je lahko preživel nekaj let v Sloveniji. Jaz pa sem v tem času bolje spoznala slovensko realnost, navezala ponovno stike z družino in še bolj poglobila zavest o potrebnosti delovanja naše skupnosti v Argentini.

> Ste kdaj razmišljali, da bi se za stalno vrnili v Slovenijo?

Nekaj časa sva z možem res mislila, da bova ostala v Sloveniji. Po argentinski ekonomski krizi to ni bilo več mogoče. Tako sva se vrnila v Argentino. Sicer sem nekoliko razdvojena – v Argentini živi hči z družino – imam tri vnuke, mlajša hči je leta 1989 odšla v Slovenijo se tam poročila in tako imam v Sloveniji štiri vnuke in tudi sina Andreja, duhovnika. V Sloveniji imam tudi najstarejšega brata in sestro, v Argentini pa še štiri sestre, da ne štejem nečakov! Tako sem doma v obeh domovinah!

> Sin Andrej je izbral duhovniški poklic. Kako ste sprejeli njegovo odločitev?

Sinov poklic je božji blagoslov za celo družino, sad žrtev in darovanja v družini Poznič. Dva strica sta bila domobranca, vrnjena in umorjena leta 1945. Pri nas je živela tudi teta Kati, ki je izgubila sina v isti nesreči kot jaz moža, ostala je sama, bolna, na invalidskem vozičku. Moji otroci so ji vedno pomagali, jo peljali povsod, tudi vsako nedeljo k slovenski maši. Ona je vse svoje trpljenje tiho darovala Bogu za vse potrebe družine in skupnosti. Zato pravim, da je sinov poklic prav ona izmolila.

Sicer pa sem tudi jaz imela brata duhovnika. Franček je po študiju v Rimu deloval med Slovenci v Nemčiji, v Mannheimu. Bil je sodelavec dr. Janeza Zdešarja in gospoda Cirila Turka. Mama je bila njegova »tajnica« in v tistih časih dobro poznana vsem Slovincem. Žal je brat umrl v prometni nesreči 3. januarja 1971. Tudi sestra je karmeličanka v Argentini. Vera je res najpomembnejša vrednota, ki smo jo prejeli od staršev in nam daje pravi smisel življenja. Po veri skušamo živeti, kar vključuje tudi aktivno sodelovanje pri vseh verskih obredih, ki jih imamo v našem okraju, kot je molitev rožnega venca ob prvih petkih, molitev križevega pota med postom, branje beril in še marsikaj.

> Kadar si zaželite »nekaj za dušo« ... Kaj tedaj storite? Odidete na izlet, pregledujete stare fotografije, poslušate glasbo ...?

V tem je pa velika razlika s Slovenijo. Živimo v velemestu. Za pravi izlet je potrebno precej vožnje. Pri nas je velika izbira kino predstav, gledaliških in dramskih iger, lahko se udeležite koncertov vseh glasbenih zvrsti in tudi raznih športnih prireditev. Imamo prvovrstno operno hišo, kamor sem včasih kar redno zahajala. Slovenska skupnost nas precej zaposluje, nam zapolni ves prosti čas, posebno zdaj, ko nisem več tako mlada. Je pa sedaj na razpolago sodobna tehnika: digitalni aparati, računalniki, pametni telefoni, ipodi in še in še. Mislim, da moramo tudi stare mame biti na tekočem in tudi me moramo znati »klikati« in »pritiskati« na gumbe, »surfati« po internetu, uporabljati skype in facebook, da smo lahko v stiku z otroki, vnuki in prijatelji na obeh straneh oceana.

Vsem bralcem pa pošiljam prav lep pozdrav in se zahvaljujem urednikom Naše luči in sodelavcem Rafaelov družbe za vse njihovo delo, ki povezuje Slovence po svetu!

Z otroki, zetoma, vnukinjami in vnukoma

Zima

Zima je tisti letni čas, ko si **utrjena** narava končno malo odpočije. Zimski dan je **kratek**, **hladen** in **mračen**, noč pa **dolga** in **mrzla**.

Za živali je zima **težka** preizkušnja. Mnoge ostanejo **dejavne** celo leto, za druge je značilno **globoko** spanje, nekatere pa dremajo in čakajo, da spet pride **toplo** vreme. Tudi rastline počivajo in nabirajo **ново** energijo za spomladansko rast.

Ko pade sneg, pokrajina postane **bela** pravljica. Takrat je najbolje obleči **topel** šal, rokavice in kapo ter se prepustiti zimskim radostim.

SLOVARČEK:

biti dejaven – biti aktiven
dremati – na pol spati, na pol biti buden

moški spol KAKŠEN_?	ženski spol KAKŠNA?	srednji spol KAKŠNO?
kratek <u>dan</u> topel <u>šal</u>	utrjena <u>a</u> narava nova <u>a</u> energija	toplo <u>vreme</u> globoko <u>spanje</u>

1. Povežite dele povedi.

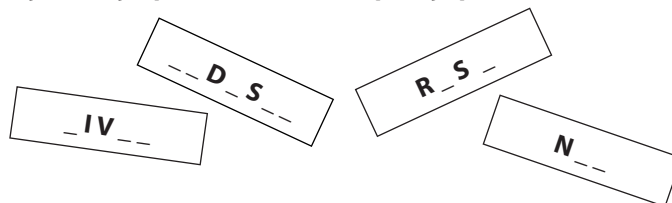
Zimski dan je _____ dejavne.
Mnoge živali pozimi ostanejo _____ mračen.
Zimsko spanje nekaterih živali je _____ dolga.
Zimska noč je _____ utrjena.
Pozimi je narava _____ globoko.

2. Poiščite nasprotje. Izbirajte med predlaganimi besedami.

plitev	star	vroč	spočit
dolg	topel	svetel	lahk

utrujen – *spočit* mrzel –
kratek – težek –
hladen – globok –
mračen – nov –

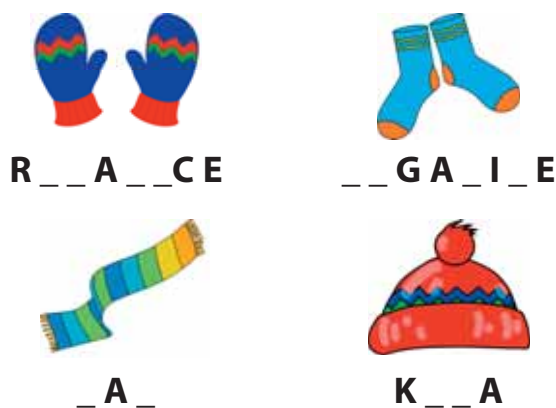
3. V besedilu poiščite štiri besede, ki jih sklanjamo po 2. ženski sklanjatvi, in jih pravilno vstavite v spodnje povedi.

- Pozimi so _____ dolge in mrzle.
- Mnoge _____ zimo prespijo.
- Rastline čez zimo nabirajo energijo za _____.
- Ljudje imajo radi zimske _____ na snegu.

KOTIČEK ZA NAJMLAJŠE:

4. Katera zimska oblačila so na sliki?

REŠITVE:

1. Zimski dan je mračen./Mnoge živali pozimi ostanejo dejavne./Zimsko spanje nekaterih živali je globoko./ Zimska noč je dolga./Pozimi je narava utrjena.
2. utrjen – spočit/ kratek – dolg/hladen – topel/mračen – svetel/mrzel – vroč/težek – lahek/globok – plitev/nov – star
3. Pozimi so NOČI dolge in mrzle./Mnoge ŽIVALI zimo prespijo./Rastline čez zimo nabirajo energijo za RAST./Ljudje imajo radi zimske RADOSTI na snegu.
4. ROKAVICE/NOGAVICE/ŠAL/KAPA

ZNAMENJA NA SLOVENSKEM

Beseda *znamenje* ima v slovenščini več pomenov. Kakorkoli jo uporabljamo, vedno označuje to, kar nas na nekaj spominja ali na nekaj opozarja, kar obstaja dlje časa in se tako razlikuje od kratkotrajnega, bežnega, manj važnega in hitreje minljivega.

Znamenje je v našem pomenu besede vsak na prostem postavljen likovni izdelek ali manjša arhitektura, ki ima različne oblike: od slikane lesene table, razpela, kamnitega ali zidanega stebra ali slopa z versko podobo do stavbic – takšnih, v smislu kapelic.

Na tem mestu je dobro omeniti še dva pojma, ki včasih nadomeščata besedo *znamenje*; to je beseda *edikula*, kar v latinščini pomeni hišica ali majhen tempelj, in beseda *pil*, ki jo uporabljajo bolj na Dolenjskem in Vipavskem, gre pa za kamniti steber ali za v steno vzdani relief. V Sloveniji pa je sicer razvoj *znamenj* »alpska posebnost«. Naše najstarejše znamenje je v Volčah pri Tolminu iz druge polovice 15. stoletja.

Zidana ali kamnita znamenja imajo ljudje navadno za »kužna znamenja«. Čeprav so mnoga taka znamenja – z izjemo kapelic – res postavljena na grobovih, pa imajo še mnoge druge različne namene.

S stoletji so se motivi, zaradi katerih so ljudje postavljali znamenja, spreminjali. Če so jih v srednjem veku postavljali pretežno v spomin na nek nesrečni dogodek, se je v 17. stoletju miselnost spremenila. S postavitvijo določenega znamenja so se ljudje poslej želeli že vnaprej zavarovati pred elementarnimi in drugimi nezgodami. Mnogo znamenj je bilo postavljenih v zahvalo za uslišane prošnje ob boleznih, vojnah in nesrečah. Ta znamenja nosijo ime *votivna znamenja*. Enako se imenujejo tudi zahvalne slike po romarskih cerkvah.

Bolj kot na kamnitih, se je slikarstvo razmahnilo na večjih ploskvah znamenj in kapelic. Tu so se lahko zlasti uveljavili najrazličnejši ljudski umetniki in popotni slikarji, pa tudi marsikateri večji mojster je sprejel naročilo za poslikavo znamenja.

Osrednje mesto med vsemi figuralnimi upodobitvami na znamenjih zavzema Kristus, najpogosteje kot Križani. Pri zidanih znamenjih je razpelo navadno nameščeno v eni od najvidnejših vdolbin, pri kapelicah pa je pritrjeno v prostoru na zadnji steni ali pa na čelni strani fasade. Obstoj križa kot *znamenja* samega je prav tako pogost.

Druga tema pri upodobitvah se nanaša na Marijo, bodisi poslikano bodisi v obliki navadnega

Kužno znamenje v Mariboru

lesenega kipca. Ponekod jo lahko vidimo kot sedečo mater z otrokom v naročju, zelo priljubljen pa je srednjeveški motiv *Pieta* (Sočutna).

Da bi bila slovenska mesta in trgi obvarovani požarov, ki so bili nekoč zaradi lesene gradnje zelo pogosti, so prebivalci postavljali *znamenja*

predvsem na čast sv. Florjanu; proti poplavam pa sv. Janezu Nepomuku in še nekaterim drugim svetnikom, da bi jih obvarovali različnih nesreč.

Nekatere kapelice, ki jih srečujemo na svojih poteh, niso opremljene le z likovnimi stvaritvami, temveč tudi z izdelki umetne obrti. Pogoste so kovane mreže, kovani križi ter drugi izdelki umetnega kovaštva. Sicer pa *znamenja* razširjajo svojo umetniško lepoto na: kamnita (sem sodijo pokopališki stebri in svetilniki, steburna znamenja, figuralna znamenja ter kamniti križi), zidana znamenja in kapelice različnih tipov. Obstajajo pa še lesena znamenja, razpela, križi in drevesna znamenja.

Med vsemi so nedvomno najštevilnejša lesena razpela, postavljena na javnih krajih. Križ sam kot nosilec Kristusovega telesa je navadno preprost in se zato krasilni nagibi največkrat izražajo v strešici, ki pokriva izklesani ali naslikani korpus. O času nastanka obstoječih razpel pa bi lahko rekli, da so vsi iz zadnjih desetletij, saj zaradi izpostavljenosti

Znamenje v Laškem iz 16. stoletja

klimatskim vplivom navadno ne morejo doseči večje starosti. Tudi kipi na njih, med katerimi gre le redko za večje likovne umetnine, so večinoma izdelki domačih podobarjev. Njihova starost pa iz istega vzroka ne seže dlje kot v 19. stoletje.

Znamenja, ki so nastala v preteklosti, so nekakšen pomnik na včerajšnji dan. Na žalost so nekatera predvsem v 20. stoletju izginila, mnoga pa še danes izgubljajo svoj pomen pri obnovah, ki so pogosto nestrokovne in površne. Da bi zavarovali te kulturne spomenike, ni dovolj zgolj odlok o njihovi zaščiti, temveč ozaveščenost ljudi, ki živimo s to neprecenljivo dediščino. Umetnostni zgodovinar Marijan Zadnikar je nekoč zapisal takole: »Po vsej slovenski zemlji so posejana znamenja: ob cestah in križpotih, sredi polj in gozdov, na robu vasi in na trgih, na planem in v bregu stoje. Tudi ona, morda najskromnejša med pomniki davnih dni, dokazujejo, da nismo šele od včeraj na tej zemlji.«

RAFAELOVA DRUŽBA

► Mihela ZAVELJCINA

Gospa Liza o življenju v Žabnicah

Poleti smo z mladimi v okviru višarskih dni spoznavali tudi Kanalsko dolino. Domačin iz Ovčje vasi Luciano Lister, sicer časnikar pri Kulturno verskem listu *Dom*, nam je kot dober poznavalec življenja Slovencev v Italiji lepo predstavil zgodovinsko, kulturno in jezikovno podobo Lipalje vasi, Ukev in Ovčje vasi, v Žabnicah pa nam je pripravil srečanje z gospo Elisabetto Sima. Simpatično 87-letno domačinko Žabničani in večji del Kanalčanov pozna kot Lizo ali tudi kot Lizo Kovačevo. Zato ji bomo tudi mi tako rekli. V sproščenem ozračju je nastal naslednji pogovor.

> **Gospa Liza, se bomo pogovarjali v cerkvi?**

Lepo bi bilo, če smo kar tu zunaj, pred cerkvijo. V cerkvi ni zraka.

> **Potrebujete mikrofona?**

Saj me slišijo, glejte, glas imam še dober, se mi zdi. Od kod pa prihajate?

> **Z vseh koncev. Iz Žirov.**

A, tega kraja pa ne poznam. Poznam samo Ljubljano in Maribor. Se lahko predstavim?

> **Ja, seveda.**

Sem Liza. Rodila sem se pri Kovaču. Veliko let sem bila gospodinja pri Palderjevih. K redovnim sestram v Žabnicah sem hodila od svojega šestega leta. Pri njih sem se naučila govoriti in pisati slovensko.

> **Česa ste se še naučili pri sestrah?**

Kuhati in šivati – to mora znati vsaka gospodinja. Pred vojno sem bila še majhna in sem se naučila »prvih štihov«, po vojni pa so nas sestre učile šivati na stroj – izdelovali smo moške hlače in srajce. Pletenje mi ni šlo preveč od rok. Čez zimo mi je uspelo splesti eno nogavico. (Smeh.) Naučili smo se »štikanja«, tako se reče po nemško, po slovensko pa »ročnega dela«. Saj se tako reče, kajne? Poleg tega so nas sestre učile dramskega nastopanja, pripravljali smo različne predstave. Moj zadnji nastop je bil pri 27-tih, preden sem se poročila. Nastopila sem v igri *Mala pevka Matere Božje*.

S prihodom sester v Žabnice smo dekleta dobila dobro priložnost – izpopolnjevala smo se v spretnostih in govoru. Najbolj inteligentni v Kanalski dolini smo bili zato vedno iz Žabnic. (Smeh.)

> **Ste doma govorili slovensko?**

Ja, po žabniško. Sicer sem hodila v italijansko šolo. Naša »špraha« je univerzalna. Vsi nas lahko razumejo – govorimo slovensko, italijansko, nemško.

> **V vaših najstnikih letih je bilo aktualno vprašanje opcij. Kako se spominjate tistega časa?**

Oče je bil pred prvo svetovno vojno železničar. Po končani vojni so mu rekli, da se mora odločiti: ali se upokoji ali pa se preseli v spodnjo Italijo. Ker smo imeli doma kmetijo, je šel seveda raje v pokoj. Leta 1939 sta Italija in Nemčija sklenili sporazum za izselitev »tujerodnega« prebivalstva iz Italije. Večina domačinov je optirala za Nemčijo. Tudi naš oče, saj so nam Italijani v Žabnicah požgali hišo, ker jim nismo dali mleka, zato je želel »proč« od Italijanov, čeprav bi seveda raje ostal v Žabnicah.

> **Ste se izselili?**

Kdor se je opredelil za Nemčijo, je pomenilo, da se bo seveda moral izseliti v Avstrijo. Najrevnejši domačini iz Kanalske doline so prvi odšli in se jim je to

Prijeten pogovor v Žabnicah

Luciano Lister in Liza Sima

tudi splašalo – očetje so dobili delo, družine stanovalje. Kmetje, kakor je bil moj oče, so lahko šli pogledat hiše oz. posestva, kamor naj bi se izselili. To so bila posestva tistih Slovencev, ki so bili iz Avstrije odpeljani v taborišča. Ker je imela mama dve sestri v Beljaku, dve sestri v Celovcu in sina v Beljaku, je kar sama na avstrijskem Koroškem poiskala tudi hišo za nas. Z očetom sva šla pogledat to »posestvo« v Rožni dolini (Rož). Kmečka hiša je bila zelo stara, ne obnovljena, za hišo pa lepo polje. Oče je gledal polje, jaz pa hišo in sem mu rekla, da v to hišo ne grem. Pokazali so nama še eno. Po tleh sem videla otroške čevljarice in šolske knjige, kar me je prevzelo – tudi v tej hiši ne bi mogla živeti. Vrnili smo se spet k prvi hiši. Obrnila sem se proč in začela jokati. Oče je rekel, da gremo domov. Ostali smo v Žabnicah, saj je vojna preprečila dosledno izselitev. Tako smo postali Italijani leta 1949, ko smo spet zaprosili za državljanstvo.

> **Kako je bilo s slovenskim jezikom po vojni?**

Med drugo sv. vojno nismo smeli govoriti ali peti slovensko. Po letu 1945 so fantje po gostilnah peli, kakor so želeli – po nemško, slovensko, italijansko. Tudi zdaj prepevamo, kakor hočemo.

> Še vedno poje pri cerkvenem zboru?

Začela sem peti kot petnajstletna deklica. Sedemdeset let sem pela v zboru. Zdaj petje prepuščam mladim. Dekleta pojejo slovensko, ne vem pa, koliko tudi razumejo slovensko, saj jih je v zboru veliko, ki so italijansko govoreče.

> Verjetno ste bili večkrat na bližnjih Višarjah?

Na Svete Višarje smo vedno hodili na 24. junija, ko

se je odprla »romarska sezona«. Na pot smo šli že ob četrti uri zjutraj, v procesiji. Na vrhu smo bili pri sveti maši, pomalicali smo, kar smo imeli s seboj, spominjam se tudi posebnega zeliščnega čaja, ki smo ga popili v gostilni na planini.

> Ali vaši vnuki govorijo slovensko?

Sinova žena je Italijanka. Vnuki se niso hoteli naučiti slovenščine, čeprav razumejo slovensko, saj

so redno hodili na dejavnosti, ki jih je organiziralo ukovško slovensko kulturno društvo *Planika*. Jaz sem z njimi vedno govorila slovensko. Vnučinja danes pravi, naj z njeno hčerko govorim »po žabniško« oz. v vseh treh jezikih.

> Spoštovana gospa Liza, najlepša hvala, da smo se lahko pogovarjali z Vami!

SLOVENIJA, NAŠ SKUPNI DOM

Premisleki

Kolumnist dr. Miha Mazzini na Siolu o slovenskem »raziskovalnem« novinarstvu

RTV je o Alukomnu poročala večkrat in gledali smo tudi posnetke obupanih delavcev. Tako je pod nos dobila mikrofona uboga čistilka, ki seveda ni imela veliko povedati; na glavo delavca se je bankrot pač zrušil kot naravna nesreča, žled ali potres.

Zanimivo, nihče ni tiščal mikrofona pod nos nekdanjemu ministru Miklavčiču, ki je res mogoča zakladnica informacij.

Tako pridemo do prvega pravila zdajšnjega slovenskega novinarstva: varnosti. Če bi zahtevali odgovore na pravih mestih, bi jih lahko celo dobili in se komu zamerili. Zato raje tekajo okoli žrtev, ki ne vedo, kaj jih je zadelo. Za poročanje je torej zelo varen žanr socialni pornič, ki najbolj ugaja glasu ljudstva, všečnosti za vsako ceno – najdete siromaka in masturbirate ob njem, potem pa boben trikrat udari in začnete prepevati refren: »Prekleta država!« Kot novinarji se počutite odlično, dobri samaritani pač, obenem pa ste varni, saj vzrokov siromaštva niste niti omenili.

K novinarjem, ki se vtikajo v nepomembnosti, da ne bi videli vzrokov, ali pa dregajo v intimo, spada tudi to, da velikokrat uporabljajo besede »raziskovanje« in »raziskovalno novinarstvo«. Sramota.

Občutek nevarnosti so nam seveda privzgojili oblastniki, že davno. Ne smemo pozabiti dolge avtoritarne tradicije te družbe in strahu, ki gre zraven. V samostojni državi se ni kaj prida spremenilo. Če urednike nameščajo politiki, potem vsa veriga živi v strahu, kdaj bo klical kak Janez ali Gregor.

Ker politiki upravljajo tudi velik del gospodarstva, razpolagajo torej z reklamami, in če te usahnejo, medij propade, tudi če je zaseben.

Literarni zgodovinar dr. Matija Ogrin v Reporterju o pomladnih strankah

Na politični levici je bilo že prej le malo pripravljenosti na soočenje z lastno zgodovino. To je človeško razumljivo, kajti njihova zgodovina je grozljiva. Da prihaja do takšne regresije, do takšne pozabe resničnosti pri nekaterih vodstvih strank

slovenske pomladi – to pa je hudo resno. S tem so začeli v devetdesetih letih Peterletovi krščanski demokrati: »Treba je biti zraven« - in so šli v velike koalicije, kjer so pustili, da jim je močna LDS kakor vedomec izpila notranjost in jim izvotlila substanco. Podobno je bilo s SLS. V zadnjem času velja to zlasti za Novo Slovenijo. Kar zadeva odnos do naše zgodovine, se ta stranka pomika proti postkomunistični levici, s tem pa se izneverjajo poslanstvu, ki so ji ga dali volivci: ti so desetletja povojnega časa nosili težo komunističnega režima in ga moralno premagali; svoj glas zaupanja so izročili krščanskim demokratom, da jih zastopajo v politiki, da izpeljejo prehod v resnično demokracijo. Ta prehod ni uspel, ker so mnogi v vodstvih pomladnih strank gledali na svoje koristi, volje za resen poskus preboja pa ni bilo. Te volje ni bilo zaradi plitve ali nikakršne zgodovinske zavesti nekaterih vodilnih o tem, kdo sem, od kod prihajam, kdo je bil na tej poti pred menoj in kaj se mu je zgodilo, k čemu me mrtvi na tej poti zavezujejo, katera pot je sploh možna ... Mnogokaj je tu, kar politika zavezuje in določa, če ima srce, poslušno za resničnost. Zdi se, da so se nekateri enostavno spridili.

Zgodovinar Renato Podbersič na Časniku.si o pokolih Ciganov

Pripadniki partizanskega gibanja so v treh mesecih leta 1942 pobili štiri večje skupine Romov, vključno z ženami in otroki. Pomor prve skupine sta izvršili dve četi Šerčerjevega bataljona 10. maja

1942 v Gabrju pri Mačkovcu, ko sta bili pobiti dve skupini Romov. Prva je štela več kot deset pripadnikov, druga pa skoraj petdeset. Drugi večji pomor Romov se je zgodil sredi maja 1942 v soteski lške pri lški vasi. Sodeč po zapisih takratnega izzanskega župnika Janeza Klemenčiča so partizani tedaj umorili 43 Romov. Do tretjega pomora Romov je prišlo konec maja 1942 v bližini Sodražice, kjer so partizani aretirali skupino potujočih Romov med njihovo tradicionalno selitvijo iz kraja v kraj. Priredili so proces pred partizanskim sodiščem, jih obtožili izdaje v korist italijanskih okupatorjev ter jih nato postrelili. Zadnji večji partizanski umor Romov se je zgodil s prebivalci romskega naselja v bližini Kanižarice pri Črnomlju. Od tam so partizani iz Belokranjskega odreda 19. julija 1942 odvedli in pri Mavrlenu, zahodno od Črnomlja, umorili okrog šestdeset Romov.

Novice

MEDNARODNO POVEZOVANJE LOKALNEGA PODJETNIŠTVA. Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu je 19. novembra pripravil že 6. posvet s slovenskimi podjetniki in gospodarskimi ustanovami po svetu. Na tokratno poslovno konferenco, ki je ob pomoči lokalnih ustanov potekala v prostorih IEDC - Poslovne šole Bled, so bili vabljeni slovenski podjetniki zgornjegorenjske regije in poslovne ustanove z avstrijske Koroške. Konferenca se je udeležilo okoli sto slovenskih udeležencev iz Slovenije, Nemčije, Italije, Hrvaške, Slovaške in celo Avstralije in Kitajske. Urad, v okviru katerega je za organizacijo poslovnih konferenc odgovoren dr. Zvone Žigon, želi s poslovnimi konferencami spodbujati medsebojno komuniciranje med gospodarskimi ustanovami, krepiti gospodarstvo na obeh straneh meje ter spodbujati nastanek novih projektov in poslov. Udeleženci smo na konferenci pridobili mnogo zanimivih informacij o tem: kako pomembno je povezovanje slovenskih podjetij s podjetji zunaj meja domovine, kako lahko različne organizacije v Sloveniji in zamejstvu posameznikom ali ustanovam pomagajo pri prodiranju na naš trg oz. tuje poslovne trge ter da je »kroženje možganov« nujno, država pa mora poskrbeti, da se bodo posamezniki, obogateni z znanjem in izkušnjami, pridobljenimi v tujini, vračali v domovino.

Dr. Zvone Žigon, organizator konference (na desni) in prof. dr. Nenad Filipović, akademski direktor Poslovne šole Bled

PREDSTAVNIKI VLADE IN SINDIKATI JAVNEGA SEKTORJA DOSEGLI DOGOVOR. Vladni pogajalci in sindikati javnega sektorja so po pogajanjih dosegli kompromis in parafirali dogovor o varčevalnih ukrepih za leto 2015. Med drugim so se dogovorili, da se bo napredovanje v nazive in plačne razrede sprostilo s 1. decembrom, da bodo podpisniki dogovora kot dodaten ukrep preučili možnost skrajšanja tedenskega delovnika s 40 na 36 ur, če bi se delodajalec in zaposleni tako dogovorila, da zmanjšanje števila javnih službenec v večjem obsegu ni predvideno, da pa bi se zmanjšalo število zunanjih izvajalcev. Kljub te-

Demos je mrtev!

► Stane GRANDA

Slovenija po zadnjih državnozborskih volitvah letos poleti ne najde notranjega miru. Vodja največje opozicijske stranke je v zaporu, Slovenska ljudska stranka je izpadla iz parlamenta in je te dni dobila novo vodstvo, ki bo težko našlo stik z nekdanjo slavo in pomenom te stranke v slovenski zgodovini. Nova Slovenija, nekdanji Peterletovi krščanski demokrati, so imeli pred kratkim volilni kongres, kjer je prepričljivo zmagal del starega vodstva. Bolj kot samo zborovanje je odmevalo v slovenski javnosti zatrjevanje, da se hočejo ločiti od tesne povezave z Janševno stranko. Tega jim nihče ne more zameriti, tudi ne ambiciji, da bi v prihodnosti postali največja stranka in sestavila novo vlado. Problem je način, kako naj bi to dosegli. Velika večina slovenskih demokratov vidi Janšo kot političnega zapornika, vodstvo okoli nove stare predsednice NSi pa kot politika v zaporu. Razlika je zelo velika. Prva trditev sloni na prepričanju, da gre pri sojenju za politični konstrukt, česar Janševi nasprotniki niti ne skrivajo, druga pa, da naj bi bil v zaporu po pravici, ker je pravomočno obsojen. Ob tem zanemarjajo dejstvo, da bo ustavno sodišče, če ne, pa evropsko, sodbo skoraj gotovo razveljavilo. Krivde mu niso nikoli dokazali, oziroma, kot je zapisal eden najuglednejših pravnikov, govorijo o zločinu, žrtve pa ni.

V normalnih razmerah bi ob medstrankarskih prepirih samo zamahnili z roko. V konkretnem primeru pa je zadeva bistveno bolj zapletena. Številni so namreč prepričani, da bo sedanja vlada zaradi razprtij v koaliciji, ne pa zaradi opozicije, že v naslednjem letu padla in se sprašujejo, če bodo na

”

»Levičarji jih ne bodo nikoli volili, saj jih smatrajo za naivne ali pa pokvarjene koristoljubneže. Nekdo jih je duhovito označil za socialistične klerikalce; ljudi, ki se sicer deklarirajo za verne, vse pa bi delali po ukazih nekdanjih komunistov.«

naslednjih volitvah demokrati lahko nastopili skupaj. V takih razmerah je to malo verjetno in je levica že vnaprej »obsojena« na zmago. Osebnostno pa vidim veliko večjo neodgovornost sedanjega vodstva Nove Slovenije v trditvi, da je DEMOS, zveza demokratičnih sil, ki je zrušila komunizem in ustvarila samostojno slovensko državo, mrtev. Gotovo nima smisla ponavljati starih organizacijskih oblik, v nobenem primeru pa se ni mogoče odpovedati ideji slovenske osamosvojitve in zahteve po demokraciji, kar je oboje zastavil DEMOS. Ta ni samo oblika, je tudi vsebina! Žal to ni edina napaka. Še huje je to, da trenutno vodstvo stranke nima svojih idej, ampak se hoče vključevati v modne tokove. Priljubljenost pri levici komunističnega porekla kupujejo z nasprotovanjem Janši, kar je levičarska ultramoda. Da bi podprli nekaj sto demonstrantov, ki vsak dan protestirajo pred sodiščem zaradi nepravilnosti, sodnih krivic, kršenja človekovih pravic, jim ne pade v glavo. Očitno nimajo pred seboj koristi države in večine državljanov, ampak podrejajo vse osebni kariere. O tem, da bi se naslonili na domačo krščansko-socialno tradicijo, Janeza Evangelista Kreka, Andreja Gosarja ..., da bi prisluhnili sv. očetu Frančišku, ni ne duha ne sluha. Sklicujejo se na Angelo Merkel, ne upoštevajo pa, da je Nemčija pravna država, da so v njej jasne tako pravice kapitala kot delavcev. Če se Nova Slovenija želi uveljaviti kot drugačna, samostojna stranka, bi to lahko storila s programom, ki bi privabil volivce. Z malo posluha za resnične potrebe državljanov, za vsaj trohico krščanske vsebine v njihovem programu, bi lahko takoj bili v samem vrhu slovenske politike. Levičarji jih ne bodo nikoli volili, saj jih smatrajo za naivne ali pa pokvarjene koristoljubneže. Nekdo jih je duhovito označil za socialistične klerikalce; ljudi, ki se sicer deklarirajo za verne, vse pa bi delali po ukazih nekdanjih komunistov. Lahko upamo, da bo tista četrtnina udeležencev njihovega zadnjega volilnega kongresa, ki jih ni podprla, slej ko prej prevladala v stranki in potem se bodo »vremena Slovincem hitro zjasnila!« Tudi novi ljubljanski nadškof p. Stanislav Zore je veliko upanje za nove, srečnejše čase.

Zaradi podcenjevanja socialnega in delavskega vprašanja narašča levica, ki jo podpirajo, baje tudi finančno, nemški die Linke. Njihov vpliv narašča in so po priljubljenosti še enkrat višje kot Nova Slovenija. Z enkrat niso nevarni za slovensko prihodnost, saj jih trenutno podpirajo predvsem nekateri mladi in del bivših komunistov. Dejansko je Slovenija bližje Turingiji kot pa Nemčiji.

mu pa so nekateri sindikati že napovedali, da k podpisu skoraj zagotovo ne bodo pristopili. Ostro so se odzvali iz gospodarstva, saj naj bi vlada iz prvotnih 127 milijonov na račun varčevanja v javnem sektorju tako privarčevala le 20 milijonov evrov.

JUŽNI TOK NIČ VEČ ČEZ SLOVENIJO. Rusija je odločila, da zaradi ravnanj Evropske unije ustavlja projekt plinovoda Južni tok, ki naj bi tekkel tudi čez Slovenijo. Predsednik vlade Miro Cerar je dejal, da je bila takšna poteza pričakovana, zunanji minister Karl Erjavec pa je odločitev Rusije glede investicije, ki bi bila v Sloveniji vredna milijardo evrov, obžaloval.

V SLOVENIJI ZAVRŽEMO LETNO VEČ KOT 82 KILOGRAMOV HRANE NA PREBIVALCA. Malo manj kot polovica omenjene vrednosti pade na gospodarstva, kjer največkrat zavržemo svežo zelenjavo, solato, sadje, kruh in mlečne izdelke, preostalo pa na industrijo - od pridelave do predelave in trgovine. Hrana je postala potrošniško blago - proizvaja se množično in to predvsem v tujini, do slovenskih kupcev pa potuje dlje. Še več zavržene hrane povzroča tudi prevelika ponudba, pretirano oglaševanje in izkrivljen odnos do hrane. Potrebno bi bilo ukrepati na vseh področjih, kjer se hrana meče v smeti, med drugim spodbujati lokalne pridelave in potrošnje ter vzgajati ljudi k pravilnemu odnosu do hrane - da ni nujno kupovati popolne pridelke z dolgim rokom uporabe, ampak so pogosto boljši in bolj zdravi pridelki »nepopolnega« videza, ki so obenem naredili krajšo pot do kupca.

SLOVENSKI KNJIŽNI SEJEM. V

Cankarjevem domu v Ljubljani se je odvil že 30. knjižni sejem, ki je vsem ljubiteljem knjig ponujal dobro priložnost za ogled knjig in ugoden nakup. Predstavilo se je sto slovenskih in tujih založb. Na sejmu so podelili Schwentnerjevo nagrado za pomemben prispevek k slovenskemu založništvu in knjigotrštvo, ki jo je prejel urednik Cankarjeve založbe Zdravko Duša. Letos so prvič podelili Schwentnerjevo priznanje, ki ga je prejela Slovenska kulturna akcija iz Buenos Airesa. Priznanje je v imenu društva prevzel akademik in pisatelj Zorko Simčič. Pri tem je spomnil, da je Slovenska kulturna akcija, ki deluje že 60 let in je izdala 180 del, za rojake v Argentini zelo pomembna, da ostajajo v stiku s slovensko literaturo.

akademik Zorko Simčič

ŠPORT

Smučarka **Tina Maze** je zmagala na slalomu za svetovni pokal v Leviju. Dobila je tudi uvodni smuk sezone v Lake Louisu, s čimer je prevzela vodstvo v skupnem seštevku.

Kolesarja leta sta postala **Luka Mezgec**, ki je osvojil šest sprinterskih zmag, in **Tanja Žakelj**, ki je v gorskem kolesarjenju osvojila naslov evropske prvakinje, svetovni pokal pa končala na skupnem tretjem mestu.

Jadrallec **Vasilij Žbogar** si je priboril zmago svetovnega pokala v razredu finn v Abu Dhabiju.

Šporna plezalka **Mina Markovič** je postala absolutna zmagovalka državnega prvenstva v težavnosti.

Skakalka **Špela Rogelj** je na uvodni tekmi svetovnega pokala za dekleta v Lillehammerju osvojila prvo zmago v karieri. Slovenija ima zdaj prvo skakalko, ki se je veselila zmage v svetovnem pokalu.

Foto: www.skokipolska

Tekačica na smučeh **Katja Višnar** je v finalu sprinta v prosti tehniki v Lillehammerju osvojila odlično 5. mesto.

Najboljši slovenski biatlonec **Jakov Fak** je v moškem šprintu za svetovni pokal v Östersundu osvojil tretje mesto.

Po izboru Društva športnih novinarjev Slovenije sta bila najboljša slovenska športnika v letu 2014 alpska smučarka **Tina Maze** in smučarski skakalec **Peter Prevc**, najboljša ekipa leta pa **hokejska reprezentanca Slovenije**.

 ANGLIJA

LONDON

Ze na koncu meseca decembra tega leta ali celo na začetku januarja 2015 bomo, ko bodo bralci Naše luči v Angliji prebirali te vrstice, pa se mi zdi vseeno potrebno omeniti, da smo se pri slovenski sv. maši v kapeli »Našega doma« v Londonu na drugo nedeljo v mesecu novembru (9. novembra 2014) predvsem spominjali našega dobrega londonskega rojaka, pokojnega Srečka Tušarja, ki je odšel v večnost pred kratkim ter vseh naših rajnih rojakov, bratov in sester, ki so odšli v večnost v tej deželi njihovega

izseljenstva. Tudi tukaj, v tej otoški deželi, se ob vsakoletni spominski slovesnosti na drugo novembrsko nedeljo spominjajo svojih rajnih Britancev, posebno tistih, ki so padli za svojo domovino v obeh svetovnih vojnah.

Adventni čas in novo cerkveno leto smo začeli na prvo adventno nedeljo, 30. novembra, s slovenskim bogoslužjem prve adventne nedelje v kapeli »Našega doma«.

Sveto mašo je daroval župnik S. Cikaneč.

Še pred prvo adventno nedeljo je londonski župnik začel razpošiljati svoja Bogoslužna sporočila za

Pogostitev udeležencev slovenske sv. maše novembra v Našem domu

Jože Možina in Jožef Jagrič s Televizije Slovenija 4. decembra na delovnem obisku v Našem domu

advent in božič 2014 na kakih 200 naslovov naših rojakov, ki žive na britanskem otoku. Sporočila so vedno tiskana na štirih straneh v A3 formatu. Prva stran je vedno posvečena adventu. Na drugi strani Bogoslužnih sporočil je spored sv. maš (kar pomeni tudi naših srečanj) in adventna meditacija »Sporočilo božičnega časa«. Na tretji strani je tokrat predstavitev, v sliki in besedi, novega ljubljanskega nadškofa p. Staneta Zoreta, na četrti strani pa je pod naslovom Božič – praznik Gospodovega rojstva predstavljen božič v božičnem nagovoru in v dveh recitalih. Na koncu je še praznično

voščilo rojakom na britanskem otoku ter vsem, ki žive v domovini in po svetu.

V Veliki Britaniji sta bila v prvih dneh meseca decembra na obisku televizijca SLO TV g. Jože Možina in g. Jožef Jagrič, ki sta snemala znane britanske (londonske) Slovence (za TV oddajo »Pričevalci«), med drugimi tudi slovenskega župnika v Londonu in Slovenski dom.

Britanski Slovenci želimo vsem rojakom doma in po svetu blagoslovljen božič in božjega blagoslova polno novo Gospodovo leto 2015, ki je pred nami.

S. C.

 AVSTRIJA

GRADEC

Po prazniku vseh svetih so naši člani spet vsako nedeljo s petjem spremljali sv. mašo v Zakladni kapelici in se potem v Kolbejevi kleti srečali ter pokramljali, praznovali rojstne dneve ob glasbi in dobrotah, katere so pripravile slavljenske za vse, ki so bili pri sv. maši. Tako so mi poročali in v mislih bili pri meni. Kot sem že omenila, je naša slovenska cerkvena skupnost vedno bolj ali manj aktivna in me zelo

veseli, da se z vsemi močmi trudijo, da bi tako ostalo ali pa se tu in tam kaj izboljšalo. Pristrčno se jim zahvaljujem, da tako lepo skrbijo za mene.

Rada bi le mimogrede omenila, da je naše društvo »Avstrijsko-slovensko prijateljstvo Gradec« po lanski razstavi »Revščina razburja – Arm macht wild« tudi letos pripravilo razstavo »Pekel/ Hölle«, in sicer 16. oktobra 2014 v ljubljanski galeriji KULT3000. 26 slikarjev in kiparjev iz avstrijske Štajerske je ustvarilo svoja dela na podlagi surrealističnega ro-

mana »Druga stran/ Die andere Seite«. Obiskovalci razstave so menili, da iz umetnin »sije prava peklenska energija«.

Ko sem po prvi operaciji, 12. novembra, zapustila bolnico, sem bila presrečna, saj je bil pred vrati 20. gala večer prijateljstva našega društva »ASP« v Gradcu, ki predstavlja vrhunec prijateljskega srečanja in na katero smo se pripravljali že celo leto. Tako so nas s svojo prisotnostjo v soboto, 15. novembra, počastile ne le osebnosti iz političnega, kulturnega in gospodarskega področja obeh sosednjih držav Slovenije in Avstrije, temveč prijatelji iz Ljubljane, Maribora, geografskega središča Vač, Celja, Krškega, Metlike in seveda iz Gradca, okolice in cele Štajerske. Pridružili so se nam tudi nekateri člani slovenske cerkvene skupnosti. V veliko veselje in čast nam je bilo, ko se nam je ta večer pridružil tudi naš pater mag. Jože Lampret iz Olimja. Kajti gala večer je tudi večer z dobrodelnim namenom. Vsako leto nam eden od graških ali štajerskih umetnikov podari eno od svo-

Dražba slike za otroško vas v Stübingu

Razstava Pekel-Hölle

jih umetniških del, katero ta večer ponudimo na dražbi. Ves dobiček pa podarimo otroški vasi Stübing pri Gradcu. Tako da v otroški vasi lahko otroke razveselijo z vsaj malim darilcem. Saj ni lepšega na svetu kakor nedolžen in srečen otroški nasmeh. Ta most prijateljstva, ki ga gradimo že 22 let, je kot mavrična preproga, ki iz leta v leto raste!

Zelo zanimivi sta še dve prireditvi, in sicer bo v petek, 12. decembra, ob 17. uri nastopal svetovno znani pevski zbor HIB-art Liebenau iz Gradca

Nastop pevskega zbora HIB-art Liebenau

s svojim adventnim koncertom v našem partnerskem mestu Mariboru. Ta pevski zbor je nastopal že po celem svetu in požel neštete prve nagrade, zato smo ponosni, da bodo sedaj »prvič« nastopili v Mariboru.

V četrtek, 18. decembra, ob 16. uri bo Mladinski pevski zbor iz OŠ Šentilj na dvorišču graške deželne hiše pred ledenimi jaslicami pel božične in adventne pesmi v treh jezikih (slovenščini, nemščini in angleščini) in tako popestril predbožično razpoloženje. Vsi prisrčno vabljeni.

Člani slovenske cerkvene skupnosti in člani našega društva »ASP« Gradec se bomo po prireditvi podali v Kolbejevo klet in tam skupaj proslavili adventno-predbožični čas.

Pa še ena malenkost. V nedeljo, 23. novembra, je po sv. maši prihitel k meni v bolnico pater mag. Jože Lampret in mi prinesel obhajilo ter mi posredoval najboljše želje od vseh. Rekel je med drugim, da je sv. maša bila za našo drago Dano Hsieh, ki nas je pred dvema letoma po težki bolezni za vedno zapustila in da je skupnost čestitala za god kar trem Katarinam (Katicam). Potem pa se je urno podal v Ljubljano, ker je ta dan v ljubljanski stolnici p. Stanislav Zore prejel škofovsko posvečenje.

Želim vsem bralcem Naše luči prijeten adventni čas, blagoslovljene božične praznike in obilo zdravja in zadovoljstva v novem letu 2015.

mag. Ivanka Gruber

BENELUKS

BRUSELJ

Mozaike slovenske župnije v Beneluxu je raznobarven, v njem se prepletajo različni odtenki. Tokratno poročilo vam bo razkrilo pestrost in živahnost dogodkov, kratko v tekstu, bolj živahno v slikah.

Bogato bogoslužno srečanje v vojaški kapeli baze NATO v Monsu. V petek, 14. novembra, je slovenske družine, ki delujejo v okviru NATA v Monsu in Bruslju, obiskal vojaški kurat dr. Jože Plut. Pri prijetnem in sproščnem bogoslužju je v vojaški kapeli podelil prvo sveto obhajilo Tjaši Bartol in birmo že odrasli Mateji Andronja. Vesel sem bil, da sem se dogodka lahko tudi sam udeležil.

V Bousu blizu Monsa smo praznovali drugo adventno nedeljo. Vsak mesec se srečamo v skupnosti Bousu blizu Monsa, na Miklavževo nedeljo, 7. decembra, je bilo še posebej lepo, saj smo se po maši zadržali v skupni družabnosti, podoživeli smo veselje prihajajočih božičnih praznikov.

V Luksemburgu smo začeli adventni čas in se veselili obiska sv. Miklavža. V soboto, 30. novembra,

na predvečer prve adventne nedelje smo v kapeli Kristusa kralja slovesno prižgali prvo svečo na adventnem vencu, pomahali prihajajočemu Gospodu in se po maši veselili Miklavževega prihoda.

V Haagu na Nizozemskem je vedno prijetno in lepo. Tako je bilo tudi na predvečer druge adventne nedelje, v soboto, 6. decembra, ko smo doživeto obhajali sveto mašo, po maši pa razmišljali ob pismu sv. Miklavža, ki je nagradil pridne otroke in jim razodel tudi kakšno napako.

V Bruslju 25 let po padcu berlinskega zidu in na Miklavževo nedeljo. V sredo, 12. novembra, se je zbrala kar lepa skupina na debatni večer o vzhodni dimenziji Evrope 25 let po padcu berlinskega zidu. Zanimiva in živahna debata je bila, uvedel in vodil jo je Dejan Flašker. Na Miklavževo nedeljo, 7. decembra, smo po maši na drugo adventno nedeljo doživeli lep Miklavžev večer. Otroci so pripravili igrico Kako postati junak. Predloga za igrico je bil dramski tekst Franca Juvana z istim naslovom. Starši, ki so se tokrat potrudili kot dobri režiserji in koreografi, so tekst predelali in ga priredili za njihove otroke. Obogatili so ga

Boussu pri Monsu, na Miklavževo nedeljo nas je po maši družilo še veselo adventno pričakovanje.

Tako smo ob prvi adventni svečki v Luksemburgu pomahali Jezusu, ki prihaja.

Slovinci v kapeli baze Nato v Monsu

Otroci iz Luksemburga so se razveselili svetega Miklavža.

Dialogirana pridiga z otroki v Haagu na Miklavžev večer.

Ob prihodu sv. Miklavža smo se v Haagu na Nizozemskem s pesmijo zahvalili Gospodu.

Veselje ob prihodu sv. Miklavža v Bruslju.

tudi s prijetnimi glasbenimi vložki. Igrica, ki je trajala kakšne pol ure, je tako pritegnila navzoče otroke, da jih je dobesedno »potegnila vase«. Poplačan je bil trud dobrega meseca in pol, ko so starši v obliki elektronske klepetalnice razmišljali o pou-

darkih in načinu podajanja kreposti, ki jih sveti Miklavž lahko pohvali, in slabosti, ki jim jih lahko očita. Sveti Miklavž je otroke obdaril s knjižnim darom, primernim za male, srednje in večje otroke.

dr. Zvone Štrubelj

FRANCIJA

PARIZ

V trdnem zaupanju v Gospoda je po dolgi bolezni 25. oktobra 2014 odšla v objem večne ljubezni naša znanka in dolgoletna sotrudnica v slovenski skupnosti v Parizu, gospa Elizabeta Boštjančič, rojena Zalig. Pokopali smo jo 31. oktobra. Pogrebno mašo je daroval naš župnik, gospod Alek Zwitter, v Notre dame des Anges v Mitry le Ne-

uf. Številni smo se udeležili maše za pokojno in pri bogoslužju tudi zapeli nekaj slovenskih pesmi, ki so bile pokojni priljubljene. Lahko rečemo, da je gospa Elizabete zelo rada pela in imela zelo lep alt. Spominjamo se je, ko je za velike praznike prihajala dovolj zgodaj pred mašo, da smo z njo ponavljali pesmi, ker je tako, kakor je rekla, »pripravila svoj alt«. Pri mašah so vedno sedele vse tri sestre skupaj in vneto prepevale. Tudi tokrat je bilo lepo. Prepričani smo,

da nas je v duhu spremljala, saj so se ob molitvi navzočim srca počasi ogrevala in odpirala. Čeprav večina prisotnih ni bilo rednih obiskovalcev bogoslužja, je nekdo po maši dejal: »... ta slovesnost nas je ponovno spravila s Cerkvijo!« Po maši smo pospremili gospo Elizabeto do njenega zadnjega zemeljskega bivališča in ob grobu še enkrat zapeli v znamenje, da se ne poslavljamo za vedno, ampak da si želimo snidenja pri Očetu v nebesih.

Gospa Elizabeta je bila rojena v Hotizi v Prekmurju. Z Jožetom Boštjančičem sta prišla v Pariz leta 1957 in se poročila dve leti kasneje. Zakoncema se je rodil sin Joški. Gospa Elizabeta je imela v Franciji še dve sestri, s katerima je bila tesno povezana. Obe sta že pokojni (Kristina), Anica je umrla tudi to poletje. Gospa Elizabeta je bila zvesta obiskovalka srečanj slovenske skupnosti, dokler ni zbolela. Naši duhovniki, sedaj že pokojni, so jo redno in radi obiskovali. Tako kot smo njim hvaležni za dolgoletno spremstvo, se tudi danes zahvaljujemo gospodu Zwitterju, da se poleg svojega zahtevnega akademskega dela vključuje v našo vsakdanjost in nas utrjuje v upanju na božjo ljubezen in spremstvo. Ne moremo tudi pozabiti velikih košar slastnih krofov, ki jih je gospa Elizabeta pogosto prinašala ob raznih srečanjih Slovenskega društva v Parizu ali na velike cerkvene praznike, predvsem ob veliki noči. V spominu imamo tudi njeno radodarno srce, še prav posebno, ko nas je v šestdesetih letih in tudi pozneje s svojim soprogom gospodom Jožetom nesebično sprejemala v svoj dom in nam svetovala ter pomagala na različne načine. Skupaj z gospodom Čretnikom in Flisom ter sestro Cirilo je bilo tudi nekaj laikov, kot zakonca Boštjančič, ki so z veliko prozornostjo bili na razpolago mnogim, ki so se znašli v Parizu v življenjskih potrebah, ko so iskali drugačne svobode, kot jim jo je takrat nudila domovina. Lahko omenimo, da je bil gospod Jože Boštjančič tudi med prvimi

predsedniki takrat komaj ustanovljenega Društva Slovencev v Parizu.

Na praznik vseh svetih smo se pariški Slovenci zbrali pri maši v Slovenskem domu, nato pa skupaj šli na slovenski grob, za katerega je poskrbel naš pokojni župnik gospod Silvo Česnik na pokopališču v Clamart-u, v neposredni bližini Slovenskega doma. Vsakokrat, ko se dobimo pred tem skupnim grobom in kjer sedaj počivajo že mnogi znanci, občutimo, da je tam pokopan tudi del našega srca. Misel na drage in cenjene znance nas povezuje s to zemljo, s katero smo se priseljenci nehote trajno povezali in jo vzljubili kot novo domovino. Med Slomškovo pesmijo »V nebesih sem doma ...« se nam obudi občutek, da Slovenija razteza svoje meje in nas v duhu opominja na večno domovino, v katero se bomo nekoč za vedno preselili.

Društvo Slovencev v Parizu je 22. novembra 2014 v dvorani Slovenskega doma imelo svoj redni občni zbor. Predsednica društva se je najprej toplo zahvalila vsem sedanjim in nekdanjim odbornikom ter se s hvaležnostjo v srcu spomnila vseh pariških pokojnih članov društva. Poudarila je tudi, da se je društvo obdržalo po zaslugi predvsem številnih prostovoljcev in s finančno pomočjo Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu. Društvo deluje v prostorih Slovenske katoliške misije, ki bo leta 2017 praznovala svojo 70-letnico neprekinjenega delovanja. Društvo vztrajno sodeluje s Slovensko katoliško misijo, z Veleposlaništvom v Parizu, s Hišo slovenske poezije v Franciji in s posameznimi slovensko-pariškimi umetniki in kulturniki. Tudi slovenska sodobna migracija se društvu občasno pridružuje.

Na občnem zboru so navzoči člani potrdili za predsednico gospo Ano Vičič. Priključilo pa se je odboru tudi nekaj novih članov, med njimi gospa Liza Japelj Carone, kulturnica in prevajalka, ki že 30 let živi in ustvarja v Parizu; kot dolgoletna sodelavka Veleposlaništva je promovirala slovensko kulturo v Franciji. Med novimi obrazi so nekateri nosilci dveh jezikov, ki se vprašujejo, kot prof. dr. Denis Poniž v eseju *V Pragi najdena duša* (esej je objavljen na društvenem spletu - v teku je prevod v francoščino): »Kaj storiti, ko se v človeku naselita dva jezika, vsak na svoj način, vsak s svojimi zahtevami; dobi človek še drugo dušo ali se samo tista, ki jo ima od rojstva, spremeni, postane dom dveh jezikov?« Ganljivo je izraženo spoštovanje do svojih korenin in želja nekaterih mlajših članov, da bi spoznali slovensko kul-

Pokojna Elizabeta Boštjančič (30. junij 1933 – 25. oktober 2014)

Gospa Marija Drenik in Tončka Šimc prižigata sveče ob slovenskem grobu v Parizu.

Slovenski grob v bližini Slovenskega doma v Parizu. Gospa Marija Škrj redno skrbi za cvetje in čistočo tega groba.

turo in jezik ter bi se občasno družili s Slovenci. Nova članica Sonja, po materi slovenskih korenin, nam je dejala: „Že dolgo sem si želela priti med Slovence. Izredno sem bila vesela, da sem slišala slovensko besedo, prav je, da niste govorili francosko, čeprav slabo razumem slovenščino ...“

Izvoljen pa je bil tudi prenovljen 13-članski društveni Svet in upravni odbor: za blagajnika je ostal Janez Avsec, za podpredsednico Nataša

Vičič, za pomožnega blagajnika Zita Willame in za glavno sekretarko in drugo podpredsednico Lucija Škrj Fernandez.

Kot številna slovenska društva po svetu se tudi naše stara in doživlja razne težave za obstoj. Lahko pa trdimo, da nas je občni zbor ponovno povezal in prikazal, da je društvo krhka stvar, ki mora delovati z različnimi človeškimi naravami in težnjami. Zelo zanimivi so bili posegi člana g. Jeana Paula Assa, Francoza,

soproga naše rojakinje Marije, ki je poudaril, da obstaja tudi velika kriza mlajšega članstva v vseh kulturnih francoskih društvih. Mlajši se raje vključujejo v športne klube in podobno. Na vprašanja, zakaj se naši potomci oddaljujejo od slovenske skupnosti in župnije, je po njegovem mnenju odgovor v ustvarjanju pravega druženja v družbi, ki more delovati kot protiutež centripetalnim silam številnih ponudb in stimulacijam v vsestranskih pretirano

potrošniških središčih. Vsekakor pa se mora okrepiti solidarnost, dialog in spoštovanje v sprejemanju drugačnosti, ker nosijo faktorje in vrednote druženja ljudi, in jih je treba gojiti za vsako ceno.

Po seji je privrela iz naših grl slovenska pesem z vsemi svojimi pokrajinskimi odenki ter napolnila srca s toplo domačnostjo ob kozarcu rujnega in zvokih harmonike našega zvestega Marjana.

JaZ

FREYMING-MERLEBACH

V mesecu novembru smo za beležili dogodke, ki so nam pustili dragocene spomine. Veliko presenečenje nam je napravil gospod župnik Jože Kamin 11. novembra, dan pred njegovim 56. rojstnim dnevom. Odzvali smo se na njegovo prijazno povabilo. Pri sv. maši ob 11. uri smo se vsi zbrani zahvalili Bogu za njegovo prehojeno pot duhovniškega poslanstva. Nato smo se dvignili v prostore dvorane, kjer nas je čakalo veliko presenečenje. Osupla nas je lepo okrašena dvorana. Kraljevsko je okrašena, tako se je izrazil neki gospod izmed gostov. Sledilo je izvrstno kosilo samih dobrot, resnično primerno lepi dvorani. Vzdušje v dvorani je bilo prijateljsko, saj so gospoda Kamina obkrožali poleg njegove mame Do-

roteje le prijatelji, ki ga spremljajo v vsakdanu. Zadržali smo se do poznega večera, nato razšli prepojeni z veseljem in hvaležni v srcu gospodu Kaminu za ta izredno bogat dan.

Sledil je 12. november. V Merlebach je prispel že v jutranjih urah poln avtobus slovenskih rojakov iz Stuttgarta, iz Nemčije. Njihov cilj je bil za začetek dneva prisostvovati pri sv. maši v kapeli sv. Jožefa, kakor sta se dogovorila gospoda župnika Jože Kamin in Aleš Kalamar, ki je bil tudi spremljevalec skupine. Pri sv. evharistiji so se duhovno okrepcali, lepo petje je poglobilo slovesnost. Po sv. maši so se slovenski rojaki zadržali v kapeli ob mozaiku, ki ga je predstavil gospod Kamin. Občudovali smo umetnost skupnega dela. Po predstavitvi so se zbrali v dvorani pri skupnem kosilu. Čas je potekal v toplem vzdušju. Odkrivala so se no-

Lepo je obhajati župnikov rojstni dan enega srca in enega duha.

va poznanstva in kramljali smo kot stari znanci. Prijetni in nasmejani Slovenci so jih osvojili. Po kosilu jim je gospod Kamin posvetil svoj čas za ogled okolice. Ogleдали so si cerkev sv. Mavricija v Freymingu, kjer je pred 31 leti prejel mašniško posvečenje. Ob razlagi cerkvene zgo-

dovinarke gospa Botz v nemškem jeziku jim je bila razodeta vsa skrivnost omenjene cerkve. Hvaležni za bogato razlago so se nato odpravili na ogled pokopališča v Saint Avold. Gospod Kamin jih je spremljal tudi na ta kraj, kjer vpije grozota druge svetovne vojne. Začrtala se je kraju

Utrinek iz delegatskega pastoralnega obiska 1. oktobra v Châteauneuf-sur-Loire

Prijatelji iz Stuttgarta in okolice na enodnevem obisku v Merlebachu in Saint-Avoldu

Slavljenca Pavla Šturm in Bernard Rehar na slovenski misiji v Merlebachu

zgodovina in kraj je vreden ogleda. Po ogledu vseh teh zanimivosti so se v domu še malo okrepčali in ogreli s toplo kavico. Gospodu Kaminu so zapeli še pesmico »Kol'kor kapljic tol'ko let« in že so se poslovili. Pred njimi je bila še dolga pot. Hvala vsem rojakom za tovrstno srečanje.

V nedeljo, 23. novembra, smo se ponovno zbrali pri celodnevem srečanju. Spomnili smo se naše zveste članice gospe Pavle Šturm z veliko zamudo, saj je praznovala svoj jubilejni 85. rojstni dan že 30. maja 2014. Lepo stopničko življenja ji je Bog poklonil. Na našo gospo Pavlo smo vsi zelo ponosni. Z njo ni nujno govoriti, nam že dejstva povedo, da nosi v srcu izredno ljubezen do slovenske matere besede, to je dedščina staršev, ki je ni nikoli zatajila. Vesela sem, da je danes med nami, da ji lahko izrečem nekaj besed in čestitam v imenu vseh navzočih

gostov: »Spoštovana gospa Pavla, nikoli ni prepozno, pravi pregovor, bolje pozno kot nikoli. Želimo vam, da vam bi težki trenutki življenja prizanašali, da bi še veliko let prihajali med nas ob srečanjih in veselo prepevali in v kapeli zasedali svoj prostor. Kadar opazimo, da je prazen, se že sprašujemo, kaj je z našo gospo Pavlo. In že smo v skrbeh za vas. Prav danes bi se vam rada zahvalila za vse neštete ure, ki ste jih podarili z vašimi pridnimi rokami vedno z dobro voljo v prid naši skupnosti. Pavla, hvala vam za izredno zvestobo, ki nam jo izkazuje. Res je, da se v življenju velikokrat vrinejo težave, katere moči telesu niso več kos. Današnji dan naj vam pomeni dan veselja, ko smo zbrani skupaj in korajžno glejte v bodočnost. Še mnogo let, srečnih in zdravih, prepojenih z domačo toplino med najdražjimi, ki Vas imajo radi. In pri skupnih sreča-

njih, da bomo še velikokrat zapeli: Mi se imamo radi.«

Ob tem dnevu smo se spomnili tudi gospoda Ivana Reharja. Gospod Ivan je praznoval svoj jubilejni rojstni dan 15. novembra 2014 – 85 jih je odšel. Z veseljem je pred kosilom nazdravil gostom s prijateljskim kozarčkom. Kaj naj rečem, se vidi, da so Slovenci močnih korenin in korajžno sprejemajo leta k svojemu življenjskemu drevesu. Življenje je zares pravo nasprotje narave. Ko se cvetlica razvije v svojo bujno lepoto, ovne in listi začnejo odpadati. Živo nasprotje življenju, ko leta naraščajo. Ivan, v življenju društva si bil 31 let zvest in njegova desna roka. Zadnje čase, čeprav si še čvrste narave in tvoja vitalnost prekaša marsikatero mladeniča, izstopaš, čeprav sem prepričana, da je to zaradi tvojih let, češ da je treba odstopiti. Vsekakor je vsakemu dana prosta volja. Zahvaljujem se ti v imenu društva za

vso pomoč v času našega obstoja, za vso dobro voljo in nikoli ne pozabi, da si vedno dobrodošel med nami. Za tvoja visoka leta ti iskreno čestitamo, želimo ti še veliko čvrstih in zdravih let, da boš še mnogokrat med nami vesel in nasmejan. Bog naj ti nakloni zdravja in veselja na vseh tvojih poteh, ki jih je začrtal tvojemu življenju. In da te bo želja vodila med nas veselega in zdravega, da bomo lahko vpisali v kroniko našega društva tvojo stoletnico. In naj te osrečuje vsakdanje veselje domačega ognjišča.

Minilo je dve leti, odkar sta sprejela čiščenje in krašenje kapele sv. Jožefa Ana in Marc Benetti. Hvaležni smo jima za tovrstno pomoč, za njuno vztrajnost pri delu in ljubezen do kapele in skupnosti, ki se izraža v bogatem krašenju bogoslužnega prostora, po pokojni gospe Mariji Mav, ki je slednje opravljala 30 let.

Jožica Curk

Zahvalna nedelja v slovenski kapeli sv. Jožefa skozi oči Marka in Ane Benetti

NEMČIJA

AUGSBURG

V večnost je odšla Hedvika Rebernak

Hedvika Rebenak se je rodila 19. septembra 1936 v Mariboru. Odraščala je skupaj z bratom Francem pri babici, kajti mati je živela in bila zaposlena v Srbiji.

V osnovno šolo je hodila v Poljčanah. Želela je postati učiteljica. Ko je babica zbolela, je našla streho nad glavo pri birmanski botri. Z osemnajstimi leti se je zaposlila v opekarni na Pregerskem. Leta 1956 je spoznala poznejšega moža. Iz njune ljubezni se je 1958 rodila hčerka Blanka. Ker je bodoči mož

Pokojna Hedvika Rebernak

pobegnil v Nemčijo, je 1963 šla za njim tudi Hedvika s hčerko. V Nemčiji v Lübecku sta se 1965 poročila in se razveselila rojstva sina Štefana. To so bila leta lepega življenja. Mož je ustanovil lastno firmo za poljedelstvo. A kmalu je v mirno življenje 1970 prišla težka preizkušnja. Prišlo je do ločitve. Hedvika se je preselila v Augsburg. Najprej je delala v bolnici kot medicinska sestra, nato pa kot šivilja pri firmi Schlemmer Extra.

Leta 1975 se je prvič srečala z resnimi zdravstvenimi težavami. Na desni rami se ji je pojavilo rakasto znamenje. Potreben je bil zdravniški poseg. Od takrat naprej je bila stalno pod medicinskim nadzorom. Leta 1982 je Hedvika postala babica. Že naslednje leto je bolezen spet začela povzročati skrbi. Tokrat so zdravniki ugotovili raka na ščitnici. Začela se je borba za zdravje. Hodila je na obsevanja in vse možne terapije. Zdravje se je po nekaj mesecih precej izboljšalo. Toda 1989 se je bo-

lezen povrnila. Spet se je začel boj za zdravje. Hedvika je z močno voljo vse prenašala in tudi tokrat se je pokazal uspeh in novo upanje. Vse do 2005 je Hedviki življenje teklo umirjeno. V tem letu pa jo je oplazil srčni infarkt. Od takrat naprej do letošnjega 30. oktobra se je s pomočjo medicine kar uspešno zoperstavljala bolezenskim težavam, dokler ni zaradi pljučnice obnemogla in za vedno zatisnila oči.

Hedvika je bila povezana s Slovensko župnijo v Augsburgu. Pela je v zboru, dokler ji je zdravje služilo. Na pokopališču v Friedbergu blizu Augsburga so se od nje poslovili 4. novembra najožji družinski člani, sorodniki, prijatelji in znanci.

V Augsburgu zlata poroka Borisa in Anice Bizjak

Pred petdesetimi leti, 14. novembra 1964, sta si Anica in Boris Bizjak

Borisu in Anici so pevci zapeli Marija skoz življenje.

obljubila medsebojno zvestobo za vse dni življenja. Za skupno prehojeno pot sta se Bogu zahvalila na dan okrogle obletnice pri daritvi svete maše, ki jo je vodil župnik Roman. Ganljivo in nepozabno euharistično slavlje zlate poroke je bilo kar v njunem stanovanju. Boris je v zadnjih mesecih prikovan na bolniško posteljo. Žena Anica zanj skrbi z nadčloveškimi močmi. Njuna močna medsebojna vez ljubezni se je v času težkih bolezenskih preizkušenj še bolj utrdila in okrepila. Dokler je zdravje dopuščalo, sta oba, Boris in Anica, redno prepevala v pevskem zboru, redno prihajala k maši, se udeleževala vseh srečanj, kjer se zbirajo slovenski rojaki in bila vedno pripravljena pomagati. Zdaj ni več tako. Boris nosi težek križ bolezni, ki mu ga na svoj način pomaga nositi žena Anica. Z vero, ki jo nosita v srcu, se vsak dan izročata v božje varstvo. K zlatemu poročnemu slavlju so prišli vsi člani pevskega zbora. Slavljenca so izrekli voščila in dobre želje. Vseh zbranih se je praznovanje zlate obletnice poroke Borisa in Anice dotaknilo globoko v dnu duše in se zapisalo med nepozabna doživetja.

Miklavževanje v Augsburgu in Ulmu

Spomin na sv. Miklavža so slovenski rojaki v Augsburgu obeležili v soboto, 6. decembra, v Ulmu pa v nedeljo, 7. decembra. Po utečenem vrstnem redu je bila najprej sveta

maša, ki ji je sledila prireditev pred prihodom sivobradega dobrotnika. Tako v Augsburgu kot v Ulmu je župnik Roman s pevci pripravil splet adventnih in božičnih pesmi. V Augsburgu je popestrila prireditev poleg petja tudi lepa božična zgodba, ki jo je izvedla skupinica pod vodstvom Cvetke Javernik. Prihod sv. Miklavža je za mlade in stare težko pričakovano doživetje. Ko je gost iz višav najmlajše obdaril, vsem pa povedal še kako spodbudno besedo, je obljubil, da bo drugo leto spet prišel.

R. Kutin

Biblični seminar v Nonnenhornu

Od petka do nedelje pred letošnjim adventom se nas je lepa skupina iz Stuttgarta, Ulma, Ravensburga, Kemptna in Augsburga udeležila vsakoletnega bibličnega seminarja v Nonnenhornu ob Bodenskem jezeru. Pričakovale so nas ure zelo zanimivega predavanja, petja, tihih sprehodov in vesele družabnosti.

Z močno besedo in velikim srcem nam je gospod Aleš Kalamar približal evangeliste Mateja, Marka, Luka in Janeza in vsakemu izmed njih posvetil izredno bogato predavanje. Ob živahni pripovedi k izbranim posnetkom, projeciranim na steno, smo se poglobljali v njihov čas, njihovo osebnost in pričevanje ter pri tem izvedeli prenekatero še neznanе utrinke iz zgodovine. Bili so trenutki, ko smo skoraj občutili močno prisotnost Jezusa Kristusa, njihove-

Predavatelj župnik Aleš je znal pritegniti pozornost poslušalcev.

ga in našega gospoda. Vsa predavanja so dobila lep okvir, ko nas je gospod Roman Kutin ob spremljavi svoje kitare seznanil z lepimi pesmi za nedeljsko mašo. Med dobro odmerjenimi odmori je bilo dovolj časa za sprehod ob jezeru, za tišino ali pogovor.

Tradicionalni sobotni večer je kot vedno poskrbel za veselo razpoloženje ob poskočni glasbi in bogato

obloženih mizah, ki so jih pripravile pridne gospodinje.

Med praznično nedeljsko mašo smo v duhu apostolov še posebej občutili svečano vzdušje »zadnje večerje«. Hvaležni za to bogato doživetje, ki sta nam ga darovala gospod Aleš in gospod Roman, smo se vračali domov, dobro pripravljene na bližajoči se adventni čas.

Gabi Rezec

BERLIN

Tmeli smo veliko obiskov iz Slovenije in drugih praznovanj. Vse več ljudi prihaja k sobotni maši, saj ji sledi prijetno druženje. Ta srečevanja so pomembna, saj se novi udeleženci spoznavajo »s starimi« in marsikomu je to v pomoč za naprej. Tudi v Aslu/Hannovru je vedno znova lepo, ker prihajajo tudi mladi. Maša je vedno lepo organizirana in tudi pogostitev. Nemški župljani se radi družijo z nami. V Hamburgu nas je vedno več. Zelo se je okrepilo slovensko-hrvaško prijateljstvo, kar vse nas zelo veseli, Vera Seme pa pridno

Marinka, Tone in Dori

organizira ponedeljkove nadvse lepe izlete.

Zbor je v Augsburgu pel pri maši in po maši pred prihodom Miklavža.

Miklavž v Ulmu

Pogostitev, ki so jo pripravili Tolminčani.

Trhle veje in naš Klub SKV Berlin

Zbor iz Tolmina

Zlatko, Lojze, Jože in Slavka

Džurdžica in Štefan – sestra in brat

Hrvaško-slovensko prijateljstvo v naši župniji

Po maši pri bogato obloženi mizi

ESSEN

Naši jubilanti

Tukaj imamo še enega med našimi rojaki, zelo znanega **80-letnega** gospoda. To je **Stanko Kačič**. Rojen je bil 10. novembra 1934 v Brstniku pri Laškem. Izhaja iz kmečke družine, kjer je bilo osem otrok. Po osnovni šoli je prav tako v Laškem končal 3-letno šolo za strojnega ključavničarja. Po izpitu je nekaj mesecev delal v elektrarni Fala. Nato je bil dve leti vojak JLA v Negotinu. Ko se je vrnil, je eno leto in pol delal v rudniku Huda jama.

Leta 1957 se je na spodbudo brata in tete odločil za odhod v tujino. Ta dva sta se v Mariboru premislila in

se vrnila, sestrična in še eno dekle so po gozdni stezi srečno prišli čez mejo v Spielfeld. Imeli so vodiča, ki je živel čisto ob meji in je dobro poznal obnašanje obmejne kontrole, kdaj so obhodi. Seveda je tisti možak za to uslugo nekaj zaslužil, saj tam gori v hribih menda ni imel kaj prida pridelkov. Dobesedno čez hrib in dol so prišli do neke kmetije na avstrijski strani, kjer so prenočili. Nato so se javili pri avstrijski policiji, kjer so možje postave bili tudi slovenskega porekla. Z jezikom torej ni bilo težav. Poslali so jih v zbirno taborišče, kjer je bilo veliko takih beguncev. Ti pa še niso bili povsem »na varnem«. Nekateri so namreč z avtobusom peljali nazaj v Slovenijo, ostale pa

so poslali naprej v večje taborišče v Eisenherz. Tam so begunci imeli izbiro, ali želijo odpotovati v Ameriko ali katero od evropskih držav.

Stanko se je javil za Nemčijo. V veliki skupini so z vlakom pripotovali v Essen na Emscherstrasse. Moški so morali podpisati, da bodo vsaj 18 mesecev delali v rudniku. On je na tem delu ostal dve leti. Nato je dobil delo pri Siemensu v Essnu. Naredil je tečaj za montažo telefonskih kablov. 18 let je polagal in povezoval telefonske kable za signalizacijo in komunikacijo delovanja vodovodnih sistemov. Si lahko predstavljamo, da so njegova obutev največkrat bili gumijasti škornji? Na to delo ima lepe spomine. Siemens mu je dal na voljo službeni avto in mu omogočil popolno samostojnost – seveda v okviru pripravljenih načrtov. Sledilo je še deset let podobnega dela pri Ruhrgas, tudi pod vodstvom Siemens.

S 63 leti se je upokojil.

Seveda pa človek ne živi »samo od kruha« oz. samo od dela in poklica. Tu je še družinsko življenje. Leta 1961 je stanoval pri družini, ki je imela trgovino. Imeli pa so tudi prikupno hčerko Helgo. Pet let po prvem srečanju sta se poročila. Njena dva mladoletna otroka sta ga z veliko naklonjenostjo sprejela kot pravega očeta - hčerka je imela komaj dve leti in pol, sinček pa sedem

let. Njun skupni otrok je umrl pred rojstvom, pozneje pa nista mogla več imeti otrok. To je bil gotovo za njihovo družinico zelo težak čas.

Pred dvema letoma se je v njuno družino zopet vrnil križ bolezni, saj je gospa popolnoma odvisna od moževe in hčerkinine pomoči. Stanko z veliko ljubeznijo in potrpežljivostjo pomaga bolni težko pokretni ženi. Spretno se znajde v kuhinji in pri drugih gospodinjstvih delih. Vedno rada pride pomagat tudi hčerka. Naš jubilant mi je povedal, da zanj nobena nedelja ni prava nedelja, če ni pri sveti maši. Dokler je bilo možno, je od časa pokojnega g. Zdešarja redno prihajal k slovenski maši. Zdaj tudi še prihaja, a včasih zaradi ženine bolezni ni mogoče, pa sveto mašo spremlja po televiziji.

Dragi gospod Stanko, vsi farani Vam želimo še veliko pogumnih in zdravih let!

Jože Kozole mi je rekel, naj mirno zapišem, da je Stane Kačič najboljši Slovenec med nami. Z veseljem se mu pridružujem – vendar prepričan, da je še nekaj najboljših med nami. Naj se izkažejo, kakor se gospod Stanko Kačič.

ESCHWEILER

Tukaj živi v lastni hiši z lepo obdelanim vrtom preprost in prijazen **80-letni Alojz Medved**. Rodil se je

80-letni Stanko Kačič iz Essna

70-letni Alojz Petek s hčerko, soprogo Darinko in župnikom Lojzetom

19. junija 1934 v Eschweilerju (škofija Aachen). Ko je bil star 6 let, se je družina vrnila v Slovenijo do leta 1957. Tam je dve leti delal pri železnici. Služil je tudi vojaški rok v JLA. Nato se je vrnil v Nemčijo. Leto in pol je delal v premogovniku. Nato pa je bil zaposlen pri nemškem elektropodjetju RWE v knjigovodstvu od leta 1959 do 1994. Leta 1960 se je poročil z nemškim dekletom. Bila sta poročena 60 let. Imata enega sina. Naš jubilar nas ob naših srečanjih, ko imamo v Eschweilerju slovensko mašo, vedno preseneti z odličnim pecivom ali narezki, ki jih pripravi sam. Bog Vas živi, dragi slavljeneč! Škoda, da bodo menda zaprli ali celo prodali cerkev Srca Jezusovega v Eschweilerju, kjer se radi zbiramo enkrat mesečno. Želim pohvaliti to skupnost, ki se prav nič in nikoli ne pritožuje, če zaradi razporeditve slovenskih maš tudi v nadškofiji Köln načrtujemo maše ob sobotah ali ob nedeljah. Lepo je imeti ljudi, ki imajo razumevanje tudi z drugimi osmimi skupnostmi, za katere skrbi župnik Lojze.

LEVERKUSEN – HILDEN

V Hildnu smo 28. oktobra imeli našo vedno lepo obiskano sveto mašo v Marijini cerkvi. Ko smo se zbrali v župnijski dvorani, je bila tam bogato obložena miza za samopostrežbo. Sprva nisem vedel, zakaj, potem pa sem ugotovil, da je tega »kriv« naš jubilar – 70-letni Alojz Petek iz Leverkusna. Naš slavljeneč je bil

rojen 21. oktobra 1944 v Turnišču v Prekmurju. Starši so imeli kmetijo, oče pa je bil tudi čevljar. V družini je bilo šest otrok. Osnovno šolo je obiskoval v Turnišču – tudi v stavbi, kjer je sedaj samostan sester klaris, katerega z našimi darovi pomagamo obnavljati in opremljati tu mi. V Ljubljani se je izučil za avtomehanika. To delo je opravljal tri leta. Leta 1966 je odšel v Nemčijo. V mestu Wesseling je delal kot avtoklepar, nato pa kot ključavničar – monter v rafineriji Shell in v raznih kemičnih tovarnah.

Od leta 1977, ko se je poročil z Darinko iz Lenarta v Slovenskih goricah, živi v Leverkusnu. Tudi Darinka je s starši prišla leta 1966 v Nemčijo. Izučila se je za trgovko. To delo je opravljala štiri leta. Nato pa je celih 40 let delala v tovarni zdravil Bayer v Leverkusnu. Imata hčerki Darinko in Andrejo. Darinka je študirala v Ljubljani in je učiteljica, Andreja pa je športna znanstvenica – poročevalka. Redno se udeležujeta slovenskih maš, sodelujeta pri naših dobrodelnih akcijah. (Tudi ob tem slavlju v Hildnu so v dvorani zbrali za slavljence lepo vsoto, kateri se je Lojze odrekel v korist naših dobrodelnih namenov.) Že več kot 40 let ima družina Petek naročeno Našo luč. V Leverkusnu imajo zelo lepo stanovanje, pa tudi hišo v Sloveniji. Pravita pa, da za enkrat še nimata želje, da bi se vrnila v Slovenijo.

Krst v Hildnu

Končno lahko poročam, da sem po enem letu spet krstil otroka. (Za-

Hilden – krst Rafaela Ziehrla, 15. november 2014

dnji krsti: v Güterslohu, 16. 11. 2013 Soraya Gračnar; 22. 12. 2013 v Eschweilerju Julian Niklas Koracin in Daniel Jannis Verhoeven). Menda so bili še nekateri krsti, o katerih pa nimam nobenih podatkov.

Tokrat sem bil vesel, da so otrokovi starši želeli, da bi njihovega prvorojenčka krstil slovenski duhovnik. To sta **Stefan in Silvia (r. Slodnjak) Ziehr** iz Hildna. Njun sinček **Rafael** je bil rojen 8. aprila 2014 v Langenfeldu. Krst je bil v Marijini cerkvi 15. novembra 2014. Botra sta bila Roswitha Gasparič in Milan Slodnjak. Zbrali so se številni sorodniki in prijatelji. (Želim se jim lepo zahvaliti za lepo vsoto, ki so jo zbrali za naše dobrodelne namene.)

Naši pokojni

Umrla je **Marija Francič** iz Essna.

V Hammu je umrl **dr. Štefan Maček**. Dobil sem le sporočilo, naj več

ne pošiljam Naše luči, ker je v septembru umrl. Bil je naš naročnik. Naročen je bil tudi na Družino. Bil je tudi eden od podpornikov naših dobrodelnih akcij.

V Castrop-Rauxel-u so se 30. septembra 2014 poslovili od dobre gospe **Alvire Borišek**, r. Mattes. Rojena je bila v juliju 1941. Z možem Franciškom, ki je v zadnjih letih bil potreben njene vsakdanje pomoči, sta redno in rada prihajala k slovenskim mašam v Castropu in Wettru, pa tudi k drugim slovenskim prireditvam, dokler sta mogla. Na spominski podobici ob slovesu je zapisano: *Bilo nam je v uteho, ko vemo, kako spoštovana in priljubljena je bila. Vsi smo ponosni in hvaležni za mnoga čudovita leta, polna ljubezni, naklonjenosti in razumevanja med nami, ki smo z njo živeli. »Kogar ljubimo, nikoli ne izgine iz spomina, ker ljubezen je večno navzoča.«*

Lojze Rajk

Pokojna Alvira Borišek ob možu Francu, ko je praznoval 80 let 8. novembra 2012

FRANKFURT

Lepi jesenski dnevi v septembru in oktobru ter šolske počitnice v drugi polovici oktobra so precej razredčili našo skupnost. Šele po prazniku vseh svetih so se večinoma zopet vrnil v Frankfurt in druge kraje bivanja in dela.

In v soboto, 8. novembra, je prišlo na vrsto 41. martinovanje frankfurtske slovenske župnije. Nekateri smo začeli s pripravljanjem in nakupovanjem raznih potrebnih stvari že nekoliko prej, kljub temu pa ostane večina priprav in dela v zadnjem dnevu ali dveh. To je priprava dvorane, v njo pa je potrebno pripeljati

vso pijačo in hrano in še vrsto drugih malenkosti. Martinovanje smo imeli v dvorani cerkve St. Aposteln v Sachsenhausnu, za nas pa so prišli igrati in prepevat člani ansambla bratov Žerjav iz Artič pri Brežicah. Kar nekaj ur, tja čez polnoč so nam igrali in prepevali; vsi, ki so prišli, pa so si lahko s plesom noge dodobra

ogreli. Za usta pa so bile pripravljene pečenka, kranjske klobase in še nekaj različnih prilog, pijače pa tudi ni manjkalo. No, tudi obiskovalcev ni manjkalo, sicer jih je že nekaj let manj kot sto, tam nekje med 70 in 80 se jih zbere, zraven pa še nekaj osebja v kuhinji in za strežbo. Več ljudi pa ta dvorana že težko sprejme.

*Pečeni gosi je vredno nazdraviti.**Mladenki sta sprejemali obiskovalce martinovanja.**Del letošnjih obiskovalcev našega martinovanja**Udeleženci martinovanja so zaplesali ob zvokih »Žerjava« iz Artič.**Kletar nam je govoril o škofijskih vinogradih in kletarjenju.**Skupinska slika pred samostanom benediktink v Ruedesheimu*

Med obiskovalci smo izžrebal tudi srečnega dobitnika pečene gosi; letos je martinovo gos objel Andrej Vinetič iz Pohlheima pri Lichu. Prepričan sem, da se ni kesal niti zaradi martinovanja niti zaradi gosi. Godci so se nekoliko odpočili in v nedeljo dopoldne odražjali proti domovini, vsaj nekateri pa smo ne samo v zgodnjem nedeljskem jutru, ampak tudi že sredi dneva martinovanje zključili s pospravljanjem in čiščenjem dvorane. Nedeljski večer pa nas je še kar nekaj zbral k nedeljski maši.

V veselju glasbe, plesa, srečanja in pogovora drug z drugim sta potekala lep večer in noč letošnjega martinovanja, prepričan sem, da ostaja vsem v lepem in prijetnem spominu.

Vsakoletno adventno srečanje duhovnikov tujejezičnih župnij in skupnosti v škofiji Limburg je bilo letos v Ruedesheimu-Eibingenu, pri grobu sv. Hildegarde iz Bingna in v samostanu benediktink nad Ruedesheimom. Poleg referenta Schmitta,

ki je srečanje vodil, se nam je pridružil in vodil somaševanje pomožni škof dr. Thomas Löhr. Zvečer pa smo si po zaključku tega dneva ogledali še škofijsko vinsko klet, ki se nahaja pod župniščem in je pravzaprav še edini ostanek Hildegardinega samo-

Ob grobu sv. Hildegarde v Eibingenu

stana v Eibingenu. Pa tudi kozarec vina ali dva smo lahko poskusili.

V 67. letu starosti je konec oktobra umrl Edvard Malek iz Frankfurta, rojen pa je bil v Mariboru. Konec novembra pa je umrla 66-letna Štefka

Corjup, roj. Kodrič, iz Liederbacha, rojena pa je bila v Grdini v Halozah; zadnja leta je živela v Sloveniji. Tam je bila tudi pokopana. Naj počivata v miru!

rem

MÜNCHEN

Adventna duhovna obnova. Upokojeni koprski škof msgr. Metod Pirih nas je letos uvedel v letošnji adventni čas. Duhovni dnevi so potekali od 28. do 30. novembra. Spregovoril je na začetku o bogastvu, ki ga prinaša molitev. To je izgovorjena vera in dialog z Bogom. Molitev in krščansko življenje sta povezana. Brez molitve to življenje shira in izumira. Kriza v današnjem času je tudi pomanjkanje molitve. Molitev nam da notranjo moč, povezanost z Bogom in je merilo za pristnost našega verovanja.

Prav tako nas obogati tudi sveta evharistija, ki ni le hrana, ampak je tudi moč besede. Če vse to prejemo, lahko tudi drugim darujemo in te vrednote tudi uresničujemo v vsakdanjem življenju. Osvežili smo tudi pomen vere, ki nam daje radost in lepoto. Spoštovati moramo ta božji dar, ki ga prejmemo pri krstu. Potrebno ga je gojiti in o tem pričevati, da bi vsak od nas to spoznal. Pokažimo, kako vera dela naše in družbeno življenje bolj pravično in pomaga v trpljenju. Naša naloga je tudi utrjevanje vere pri mladih, ker je vera življenjska spremljevalka.

Udeleženci adventne duhovne obnove

Vedno zaželen sogovornik, škof Metod

Sklep duhovne obnove pri zahvalni sv. maši

Beseda zahvale v imenu župnije, Gabrijela Gerber Zupan

Pri spokornem bogoslužju smo odkrivali pomen redne **spovedi**, ki nas očisti in nam je pomoč pri vzgoji. Okrepile so nas tudi besede o **pogumu**, ki je uveljavljanje lastne osebnosti proti oviram. To je predvsem moč duha, ki nam da žilavost in vztrajnost. To lahko človeku pomaga pri sprejetju samega sebe in pri premagovanju težav. Pameten, razumen in pravičen je lahko samo pogumen človek. Velik pomen za človeka je tudi **potrpežljivost**, ki je znak človekove moči, kadar se sooča s težavami, da se ne umakne, ampak

se bori do konca. To je pomembno pri našem delu, pri odnosih z ljudmi, pri naših načrtih. Prava ljubezen je potrpežljiva. Sveti Duh nas utrjuje v potrpežljivosti.

Miklavževanje. V soboto, 6. decembra, na god svetega Miklavža, smo imeli v naši skupnosti praznično slovesnost ob njegovem godu. Starši so prijaviili nekaj nad 20 otrok za sprejem in obdarovanje. Godovanje svetnika dobrote do bližnjega smo začeli v kapeli slovenskega župnijskega doma, kjer smo priporočili

Starši so pripeljali svoje otročiče k sv. Miklavžu.

priprošnji sv. Miklavža vse družine in še posebej njihove otroke. Sledila je otroška akademija, kjer so otroci slovenske šole in vrtca pokazali nekaj dosežkov prvih jesenskih srečanj v župnijski slovenski šoli in vrtcu. Za uvod je predsednica župnijskega sveta Gabrijela Gerber-Zupan predstavila nekaj podatkov iz svetnikovega življenja. Potem pa je učiteljica Katarina Podgoršek povabila otroke k prepevanju pesmi v pozdrav sv. Miklavžu. Pa ga ni bilo takoj. Pojavil se je šele po glasnem klicu, da ga nestrpno pričakuje tudi majhna skupi-

na slovenskih otrok v Münchnu. Prav v tistem trenutku pa je vstopil in v kratkem nagovoru izrazil veselje, da se more spet srečati z otroki in starši naše skupnosti. Razdelil je rdeče vrečke, do vrha polne dobrot. Večina otrok iz vrtca je kar korajžno stopila pred Miklavža. Nekateri otroci pa so se še borili z nekaj strahu pred škofom Miklavžem. V kratkem pogovoru pa je bil strah premagan z Miklavževimi besedami in darili. Obljubil je, da pride prihodnje leto spet, če bomo pridni in naredili čim več dobrega.

župnijski sodelavci

Za malo Jano je bila vrečka dobrot kar precej težka.

Skupaj z Miklavžem smo zmolili 'sveti angel' in zapeli pesem.

STUTTGART

Skupnost v Heilbronn

Vsaka naša podružnica, ki spada pod župnijo svetega Cirila in Metoda v Stuttgartu, je Cerkev v malem, saj predstavlja krščansko skupnost verujočih v Jezusa Kristusa, ki jih njegova beseda in euharistija zbira okrog njegovega oltarja. In naša skupnost v Heilbronn je ena izmed devetih podružnic, kjer se verniki iz meseca v mesec zbirajo pri Jezusu in po molitvi in sveti mašni daritvi iščejo in prosijo božjega blagoslova za sebe in svoje domače, svoje rojake in rojakinje, s katerimi živijo že mnoga leta tukaj v tujini. In če drži pregovor, da na mladih svet stoji, potem lahko z gotovostjo potrdimo, da je naša krščanska skupnost v Heilbronn deležna božjega blagoslova tudi po mladem slovenskem rodu, saj imamo kar nekaj mladih, ki redno prihajajo k sveti maši. In tega se kot tukajšnji dušni pastir zelo veselim, da tudi mladi kristjani obiskujejo svete maše in kulturne prireditve in s tem pokažejo, da imajo krščanske temelje in da ljubijo Jezusa Kristusa in njegovo Cerkev.

Biblični seminar

Že tradicionalno se vsako leto v mesecu novembru zbiramo na bibličnem seminarju v Nonnenhornu, kjer cel vikend odkrivamo bogastvo Svetega pisma in razmišljamo o zgodovini odrešenja, ki ga je za izvoljeno judovsko ljudstvo pripravil skrivnostni in vsemogočni Bog. Letošnje leto so bili glavna tema štirje evangeliji, ki so jih napisali evangelisti Matej, Marko, Luka in Janez. Duhovno bogastvo, ki ga prinašajo štirje evangeliji, je za nas kristjane kot vsakodnevna hrana, ki nas hrani in opogumlja skozi pasti in prepreke življenja. Poleg štirih evangelijev smo spoznali tudi vpliv krščanstva na razvoj umetnosti, slikarstva in kiparstva. Božja beseda je res ostrejša kakor vsak dvorezen meč in se kristjana dotakne v najbolj globokih predelih srca in duše. Zato je še kako pomembno, da kristjan prebira to

Romanje k Ave Mariji

božjo modrost, da o njej razmišlja, jo meditira in kontemplira ter jo uresničuje v vsakdanjem življenju. V soboto zvečer smo imeli lep in prijeten družabni večer, kjer je slovenska ljudska in cerkvena pesem prišla do izraza in v vseh nas naredila dobro razpoloženje. Naš biblični seminar smo zaključili s sveto mašo in lepim petjem, za kar se moram zahvaliti gospodu župniku Romanu Kutinu, da je tako lepo vodil tudi pevske vaje in petje pri sveti maši.

Romanje k Ave Mariji

Vsako leto ob prvem novembru imamo verniki iz župnije Stuttgart in Augsburg tradicionalno romanje k Ave Mariji v Deggingen, kjer se s sveto mašo in litanijami na čast Materi božji in pred izpostavljenim Najsvejšim spomnimo vseh naših rajnih sorodnikov, prijateljev in znancev, ki so že prestopili prag upanja in uživajo nebeško srečo v družbi angelov in svetnikov. Vsako leto se tega romanja udeleži lepo število naših ljudi, ki ostanejo tukaj v Nemčiji in tukaj opravijo spokorno dejanje spomina na svoje najdražje, ki počivajo doma v Sloveniji. Spoštljivi spomin na naše rajne, ki so zaznamovali naše življenje in pri nas pustili lep pečat, je pokazatelj naše duhovne povezanosti in kulture človeka, ki o pokojnih govori samo lepo, kajti edini sodnik

Naš mladi rod v Heilbronn

človeškega življenja je trojedini Bog, ki naj sodi vsakega po resnici in pravi. Pred sveto mašo je bila tudi priložnost za sveto spoved in kar nekaj vernikov je opravilo tudi spokorno dejanje in se tako še globlje duhovno pripravilo na sam praznik. Po sveti maši smo naredili skupinsko fotografijo v spomin na naše srečanje v letu 2014 in si vzeli še nekaj časa za prijeten pogovor in druženje.

Izlet za upokojence v Merlebach

Upokojenci iz župnije Stuttgart so obiskali slovensko misijo v Merlebachu v Franciji, kjer je bil naš gostitelj

sko pesem. Pot nas je nato vodila do ameriškega pokopališča, kjer počiva in čaka dan vstajenja 11000 ameriških vojakov, ki so svoje življenje podarili svobodi izpod nacizma v drugi svetovni vojni. V vseh nas je bilo navzoče globoko spoštovanje do teh vojakov, ki so tudi za našo svobodo dali svoje največje darilo, to je dar življenja. Tako lepo urejena pokopališča z vsemi temi belimi križi ali z Davidovimi zvezdami ne srečamo na vsakem koraku. In na koncu smo se ponovno zaustavili v prostorih slovenske misije, še na kavici in pecivu, ter se nato zadovoljni

Biblični seminar 2014

V kapeli v Merlebachu

in veseli vrnili nazaj v Stuttgart. Gospodu Jožetu in njegovim ljudem iz srca hvala za lep doživet dan in njihov trud.

Nedelja jubilantov

Pred koncem koledarskega leta praznujemo v župniji Stuttgart nedeljo jubilantov, ko se zberejo jubilanti, ki so v tem letu praznovali osebne ali zakonske jubileje. Zadnja leta pa smo k tem dodali tudi jubilate, ki praznujejo svoj prihod v Nemčijo in teh je kar precej, saj mnogo naših ljudi že nekaj desetletij živi in dela tukaj v Nemčiji in bodo tukaj tudi

Jubilanti 2014

ostali. In njim v zahvalo smo jubilate zbrali k sveti maši, kjer sem jim podelil slovesen blagoslov in majhno pozornost za spomin na njihove jubileje. Za mene kot dušnega pastirja je ta nedelja vedno lepa, ker se lahko skupaj s svojimi verniki veselim njihovega dela, truda in vseh mnogih preizkušenj, ki so jih v vseh teh letih preživeli in kljub vsemu ostali zavedni Slovenci in katoličani. Bog živi naše jubilate in Bog daj, da se še mnoga leta veselimo lepih trenutkov in dogodkov v njihovih družinah in v naši župniji.

Aleš Kalamar, župnik v Stuttgartu.

ŠVEDSKA

Miklavževanje v Göteborgu

Z različnih koncev mesta so se otroci s svojimi starši in stariimi starši zbrali v Astridsalen, v župnijski dvorani, kjer se po sv. maši vsako tretjo nedeljo srečujejo ob kavi in pecivu ter se tako družijo med seboj. Otroci, čeprav iz različnih družin, so se kmalu znašli v prostoru in se začeli drug z drugim igrati. Starši in stari starši pa so tako izkoristili čas

za medsebojni pogovor. Skrbne roke mame Katarine in Sigrid so poskrbele za polnitev darilnih vrečk. Njena pomočnica je bila tudi Marija, ki tudi pripada Misijškemu pastoralnemu svetu. Le-ta pa je desna roka slovenskemu dušnemu pastirju. Prišel je čas in sv. Miklavž je ob spremstvu angelčkov obiskal otroke, jih nagovoril in pozneje obdaril. Otroci so bili srečni in veseli, da jih je sv. Miklavž

spet obiskal in so obljubili, da bodo še naprej pridni ter da bodo od tega, kar imajo, delili z drugimi otroki.

Hvala vsem, ki ste pomagali pri miklavževanju in ste tudi letos razveselili vaše otroke. Hvala tudi MPS, ki vsa leta s ljubeznijo in veseljem pomaga otroke razveseliti ter jih vzgajati k dobroti.

Red svetih maš na Švedskem v letu 2015

Prva nedelja v mesecu: Landskrona ob 12.30, Malmö ob 16.30.

Druga nedelja v mesecu: Halmstad ob 9.30, Helsingborg ob 17.00.

Tretja nedelja v mesecu: Jönköping ob 10.00, Göteborg ob 16.00.

Sobota pred četrto nedeljo v mesecu: Stockholm ob 17.00.

Četrta nedelja v mesecu: Eskilstuna ob 10.00, Köping ob 15.00.

Peta nedelja v mesecu: Olofström ob 11.00, Nybro ob 16.30.

S svetimi mašami začnemo vselej v soboto pred četrto nedeljo v mesecu avgustu in končamo konec meseca junija. Tako odpadejo sv. maše v mesecu juliju in avgustu, razen konec meseca avgusta. Povejte si med seboj, pokličite in povabite drug drugega, da se bomo tudi v novem letu z veseljem zbirali pri sv.

mašah v maternem jeziku. Bog vas blagoslovi in vse vaše družine ter posameznike v novem letu 2015. Ostanimo zvesti Kristusu in njegovi Cerкви, domovini in krščanskim vrednotam, da bomo vselej imeli pred sabo jasni cilj, večno srečo in večno življenje v nebesih.

Mesec januar je mesec verskega tiska. Hvala vsem za vašo dolgotelno zvestobo. Vabim vas, da ostane-te še naprej zvesti bralci Naše luči, ki nas vsak mesec v letu obišče na naših domovih in nas razveseli z bogato vsebino. Prav tako hvala vsem, ki ste redni naročniki mladinskega mesečnika Ognjišče, kakor tudi katoliškega tednika Družina in celovških Mohorjevih knjig in Pratique. Vabim, predvsem drugo generacijo, da postanejo tudi oni naročniki verskega tiska.

Prav tako prosim vse, ki se boste v prihodnosti preselili in ki boste spremenili vaš naslov, da javite na sedež slovenske misije v Göteborgu spremembo naslova, da bo novi naslov pravočasno posredovan v Slovenijo ali v München, od koder prihaja verski tisk. Spremembe lahko javite tudi po elektronski pošti na naslov: zvone@kristuskonungen.se.

Vaš Zvone Podvinski

Otroci skupaj s starši in stariimi starši pričakujejo sv. Miklavža

Sv. Miklavž, skupaj z angeli, je obiskal otroke v Göteborgu.

Tudi sv. Miklavž se je rad pridružil skupinski fotografiji v Göteborgu

Mrzlo ognjišče

»Zakaj tak glasno jočeš?« jo je vprašala Nanika. »Či pa neman kaj jesti,« je ihtelče odgovorila. Nanika je odšla v hišo in odrezala dobršen kos pogače za obupano, sicer jezikavo sosedo. Stopila je preko klanca in ji pogačo položila v roke, ki so se že stegovala proti njej. Roškarčin obraz se je razlezel v hvaležen nasmeh, solze na licih so se od radosti posušile.

Po nekaj tednih je Bog odrešil še njo, oba otroka pa sta morala k tujim ljudem, kjer sta služila za pastirja. Nesrečna viničarija je bila odslej prazna, dokler se ni docela podrla. Klanec vzdolž nje je bil nema priča tej žalostni zgodbi še nekaj desetletij po tem, saj se podrte hiše ni nihče dotaknil. Tudi gospodar ne.

Novih hiš v tistem času niso postavljali, pokrajina se je oklepala svojega ustaljenega videza. Številne žalostne zgodbe so krojile usodo teh revnih ljudi, a so, žal, že zdavnaj pozabljene. Le kdo bi razmišljal o človeku, ki ni imel ničesar? Premožne je od revnih ločeval močan predsodek, ki se ga ni bilo mogoče znebiti, zato se podoba takratnega načina življenja ni mogla spreminjati. Bogataši se niso hoteli poročati s siromaki, saj bi bila to zanje prevelika sramota. Oholo in častihlepno so se brez milosti držali svojih starih načel. Kadar pa sta se vzela dva reveža, sta spravljala na svet otroke, ponavadi v prevelikem številu, in tako se je njuna revščina še pomnožila. Gruntarska hči je postala gruntarska žena in mati. Gorje dekli ali viničarski hčeri, ki bi si drznila spečati se s sinom svojega gospodarja. Ta greh bi obžalovala vse življenje. Čutili bi ga tudi njeni nič krivi potomci.

Ferdinand in Nanika sta se trudila, da bi bilo njunima otrokoma v prihodnosti čim boljše. Franček in Tunika sta že nekaj let hodila v šolo. Bila sta živahna in ukaželjna otroka. Učenje jima je šlo dobro v glavo in hotela sta čim več izvedeti v šoli in doma. Pot do šole je zahtevala dobre pol ure hoda, kar je otrokom ponujalo veliko priložnosti za razne dogodivščine. Žoge, s katero bi se lahko igrali, še ni bilo. Nihče ni razmišljal o otroških igralih v tako težkih časih. Deklice so si rade pripovedovale zanimive zgodbe, dečki so plezali na drevesa, se obmetavali s kamenjem, najlepše pa je bilo pozimi. Valjali so se po snegu in se kepali, kadar pa je cesta poledenela, je bilo zanje največje veselje. Drsalci so se in uničevali podplate na čevljih, čeprav so se starši zaradi tega nanje zelo

hudovali. Večkrat so fantje zavili na kakšno daljšo pot in prišli nekoliko pozneje domov.

Zgodilo se je spomladi, leta 1932, ko je Franček štel trinajst let. Zaradi njegove bujne domišljije so ga vsi občudovali. Pot iz šole domov je bila dolga, tokrat predolga. Deklice so hodile skupaj, fantje pa po drugi, daljši poti. Zganjali so vsemogoče norčije. Vsak si je hotel kaj izmisliti. Eden od fantov je prinesel s seboj modrozeleno kristalčke, ki jih je nabral med potjo v šolo. Vzel jih je iz čebra, ki je stal na robu nekih gor. Ti kamenčki so bili pripravljani za to, da jih bodo prelili z vodo in s tem poškopili trsje. Kristalčki so bili čudovite privlačne barve in oblike, saj so bili podobni bonbonom v trgovini, ki si jih otroci niso mogli privoščiti. Večkrat so jih hodili le željno opazovat. Fantje so to modro čudo dali v usta in ga lizali, kakor da bi imeli cukre, kot so jim rekli po domače.

Franček je tisti dan prišel domov ves bled in strašno ga je bolel želodec. Mati Nanika mu je skuhalo mleka, za katerega je slišala, da pomaga. A na žalost tokrat ni. Bolečine so bile čedalje hujše, in ko je izvedela, da so v resnici jedli strup, se je zgrozila. Zdravnika v tistih krajih ni bilo, prevoza do njega tudi ne. Obupana mati in oče sta naprosila kmeta s konjsko vprego, ki naj bi sina odpeljal v dvajset kilometrov oddaljeno bolnišnico. Franček se je v groznih bolečinah valjal po travi in s sebe strgal vso obleko. Na ves glas je kričal in pomodrel je po vsem telesu. Položili so ga na voz, kjer se je počasi umiril. Nanika je sedla k njemu in odpeljali so ga v bolnišnico, kamor so prispeli šele čez nekaj dolgih ur. Spečega so sprejeli na oddelek, objokana Nanika in voznik sta se vrnila domov šele v temi sredi noči.

Že takoj drugo jutro je prispel telegram s sporočilom, da je Franček umrl. Oče in mati česa takega nista mogla verjeti. Pa tako pameten je bil in toliko vsega je že znal narediti. Tunika se je skrila v kot in bridko ihtela za svojim bratom. Starša, vsa obupana in žalostna, sta zopet začela prositi na vse strani, da bi se našel kdo, ki bi pripeljal mrtvega sina domov. Povrhu vsega sta bila takrat čisto brez denarja. Niso pomagale prošnje niti njuna žalost. Nikogar nista mogla najti, ki bi bil pripravljen pomagati.

Izčrpana in brez volje do življenja sta se nazadnje odpravila sama, peš. Oče Nantl je bil že precej v letih in je komaj držal to dolgo, žalostno pot. Z vodo in južino, ki sta jo vzela s seboj, sta si tešila žejo in lakoto. Od doma sta se odpravila sredi noči in šele proti opoldnevu prispela do

bolnišnice. S težavo sta povedala, da sta starša umrlega otroka. Hladnokrvno so jima razložili, da so ga že dali pokopati na najbližjem pokopališču, med reveže in brezdomce. »Predugo smo vas čakali,« so dejali.

Žalosti očeta in matere se ne da opisati z besedami. Njun sin, na katerega sta bila tako ponosna, je živel le trinajst let. Zdaj je pokopan med brezdomci. Ne bosta ga videla nikoli več. Vsa skrušena sta se odpravila proti domu. Da bi poiskala še pokopališče, na katerem je počival, tega njuni postarani telesi ne bi vzdržali. Med potjo sta sedela pod sencami dreves in vedrila pod milim nebom. Šele pozno ponoči sta se privlekla do doma. V veliko uteho jima je bila hčerkica, in prosila sta Boga za srečo, da se njej nikoli ne bi zgodilo nič hudega. Vsi skupaj so na glas in kleče molili za nesrečnega Frančka. Z njegovo smrtjo se niso mogli nikoli sprijazniti.

Da bi Tunika lažje prebolela bratovo smrt, je Nanika kmalu po tem sprejela v oskrbo petletno deklico Pavliko, za katero starši niso mogli več skrbeti. O takih otrocih nikoli ni nehala razmišljati. Deklici sta delali družbo druga drugi kar celih devet let. Pavlika je postala član te družine.

Čas se je pomikal boleče naprej. Nanikin hrbet se je začel še močneje upogibati, kajti bremena so bila pretežka za dušo in telo. Nantl se je odslej še hitreje staral. Leta so že krepko načela njegovo zdravje. Tegobe starosti mu niso prizanašale. Takrat še neozdravljiva bolezen, ki so jo zaradi svoje posebnosti imenovali kar vodenika, se ga je polotila in ga priklenila na posteljo. Bolnik s tako boleznijo ni mogel odvajati vode po normalni poti. Prodirala je skozi vse pore, dokler ni zalila srca in smrti se bolnik ni mogel izogniti. Po dolgotrajnem trpljenju se je to zgodilo tudi Ferdinandu. Umrl je v prisotnosti žene in hčerke v šestinsedemdesetem letu starosti. Zakonsko srečo je Nanika uživala le kratkih osemnajst let.

Od spoštovanega totngrobarja so se s težkim srcem poslovili vaščani z vsemi častmi, ki so bile takrat v navadi. Ležal je na parah v domači hiši, kjer so mu ob zastrtih oknih gorele sveče. Na steni je visel križ z Jožefom in Marijo na vsaki strani. Na stolu je bila posoda z blagoslovljeno vodo in vejičica za kropljenje. Ob vstopu čez prag so moški sneli klobuke in ga molče pokrižali in pokropili. Zvečer so skupaj z ženo in hčerko molili roženkranc dolgo v noč. Umrl je njihov totngrobar. Naslednji dan so krsto z njegovim telesom dvignili iz hiše štirje moški in ga v spremstvu vaščanov odnesli k večnemu počitku.

Se nadaljuje

OGLASI

011501 Na Ptujju prodamo dvostanovanjsko družinsko hišo z dvojno garažo. Skupna izmera parcele je 737 m², od tega je 321,65 m² stanovanjske površine. Cenitev nepremičnine po sodnem izvedencu znaša 270.000 €. Do hiše vodi asfaltirana cesta z vsemi komunalnimi priključki. V podaljšku garaže sta še dve sobi za hobi. Hiša je v celoti opremljena in vredna ogleda, primerna tudi za mlajše upokojece. Informacije na tel. 00386 2 782 69 41.

1301A12 Dragi rojaki! Za Vašo SELITEV v domovino se Vam toplo priporočamo. – Naš naslov: Gebr. HORŽEN, Möbel-transporte, Herderstraße 36, D-40721 Hilden pri Düsseldorfu. (Telefon 02 1 03 / 44562). – Informacije dobite pisno ali po telefonu v slovenščini ali nemščini.

1301B12 **Prevajamo in tolmačimo** v slovenščino, iz slovenščine ter v druge jezike: uradne dokumente in listine ter poslovna, zasebna in leposlovna besedila. Za vas opravimo tudi uradne zadeve v Sloveniji. Naročila lahko oddate iz vsega sveta na naslov: info@trateschki-translation.de, tel. +49-7157-479166, faks: +49-7159-17827, www.trateschki-translation.de, Roman Trateški, Fröbelstr. 32, D-71272 Renningen, Germany

Oglas sme obsegati največ 50 besed. Cena oglasa je 20 EUR za enkratno objavo. Celoletna objava z isto vsebino je 150 EUR. Z večkratno zaporedno objavo narašča tudi popust. Oglase sprejemamo do 5. v mesecu za naslednjo izdajo. Plačilo pri poverjenikih, slovenskih župnijah ali na uredništvu.

Tamar, foto: Klemen Kunaver

KRIŽANKA

KRIŽANKA 1501	MISIUNAR- KA V KALKUTI	FINŽGARJE- VA POVEST DEKLA ...	SKRAJINI DEL OTOKA	MEĐN. OLIMP. KOMITE (ANGL.)	KRATICA ZA EVANGELIS- TA JANEZA	OSEBNI PODATEK, NAZIV	MESTO V BELGIJI	... ET LABORA	IVAN TAVČAR	NADAN GEL KDO KA- KOR BOG?	GLAVNI ŠTEVNIK
GOD MATERE BOŽJE 12.09.											
SLOMŠEK											
TINE ČESEN			OGLJIK TON GLASB. VILIC		PEVKA PRODNIK STROJ ZA IZ- KOPAVANJE				POVRŠIN. ENOTA ITAL. ŽLIČNIKI		
KRAJ PRI OPATJI	*****			2. ČRKA V ABECEDI PETER PAVEL ...	PODZEM. ŽELEZNIČNA ZRAČNO PLOVILO			NATRIJ UMETELNI RAZPORED CVETLIC			PRAVLJ- ČNA DEZE- LA MAJ- HNIM LJUDI
KAZALNI ZAJEMEK			NADANGEL, "BOŽJA MOČ" PONUDBA								
SAMO- GLASNIK		ŽENSKO IME OZNAKA AVSTRUJE					LESENI STEBRI OPORNIKI RASTLINAM				
NADANGEL ZAVETNIK MIGRAN- TOV							EDVARD KOCBEK			RIMSKO 50 12. IN 22. ČRKA ABECEDA	
3. NOTA V C-DURU		EVROPSKA VALUTA KRAJ BLIZU KOČEVJA					ODR. SAMCI GOVEDA STROG IZV. PREDPISOV				
SVIT, JUTRANJA ZARIJA					PROF. KOŠ. LIGA V ZDA POMIRJEV. ZDRAVILO			UPANJE POLITIČNO ZATOČIŠČE			
ZNAMKA OPLOVNIH AVTO- MOBILOV						HRV. ENER- GETSKA DRUŽBA ALUMINIJ				URAN ... ŠERFEZI	
NAŠA LUČ	3. IN 1. SAMOGL. ODTIS ZOB, PIK, GRIZ				ZAJEDAVEC DOLŽNKA MERA						
KRATICA ZA ULM			NASPROTJE OD VELIKO SAMO- GLASNIK					VRBA OB POTOKU TON MED G IN H			
ANTILOPA Z GOVEDU PODOBNO GLAVO				SAMO- GLASNIK SAMO- GLASNIK		PTICA PEVKA SAMO- GLASNIK					
AVTOMOB. OZNAKA ZA REKO			POPRAVLJA URE KRAJ PRI LJUBLJANI					RDEČI KRIŽ	CANKAR IVAN VILKO AVSENIK		
VPIŠI ICI				OZNAKA ITALIJE KISIK		ŠTAJERSKA MESARIJA SAMO- GLASNIK					
UGANKA										1. ČRKA V ABECEDI	

MALO ZA ŠALO

»Daj, Marko, svetuj mi. Ali naj vzamem bogato vdovo, ki je ne ljubim, ali revno študentko, s katero se ljubiva?«

»Vzemi študentko, saj denar tudi ni vse.«

»Tako bom tudi storil! Hvala za nasvet.«

»Malenkost. Kje pa stanuje tista vdova?«

Babica pravi svoji 13-letni vnukinji: »Ko sem bila stara toliko kot ti, sem že delala!«

Vnukinja ji odgovori: »Ko bom stara toliko kot ti, bom še delala.«

Postal sem vzoren moški! Ne pijem drugega kot vodo, ne kadim, jem skromno, nikamor ne hodim, ne v kino, ne v gledališče, ne na nogometne tekme, še v gostilno ne. Ne družim se več z ženskami, še pogledam jih ne. Denarja ne zapravljam, kart in biljarda ne igram več. Spat grem ob osmih, vstanem ob šestih in grem na delo. PS.: Ko bom prišel iz zapora, bo pa spet malo drugače.

Generalni direktor nekega podjetja ves zadovoljen pride domov. Žena ga vpraša: »Kaj pa je danes s teboj, da si tako vesel?«

Direktor: »Danes sem videl teste, ki jih morajo rešiti naši pripravniki. Prav vesel sem, da sem že direktor!«

Janez se na novo zaposli in šef ga prvi dan opozori: »Poslušajte! V tem našem majhnem podjetju damo veliko na čistočo. Ali ste si, ko ste vstopili, obrisali čevlje na predpražniku?«

Janez odgovori: »Sem!«

Direktor: »Še ena stvar je, v tem našem majhnem podjetju damo tudi veliko na resnicoljubnost. Pred vrati ni nobenega predpražnika!«

Janez je odšel na fronto in po nekaj tednih poklical ženo: »Ljubica, veselo novico ti moram povedati.«

Žena: »Kakšno pa?«

Janez: »Prvega bom že doma.«

Žena veselo: »Lepo, kako pa to veš?«

Janez: »Poveljnik je rekel, da se bomo borili do zadnjega!«

REŠITEV KRIŽANKE št. 1412

1412	PR	RI	Č	A	K	O	V	A	N	I
ROMAN	R	O	M	A	N	D	E	M	O	S
AMERIKA	A	M	E	R	I	K	A			
HIMALAJA	H	I	M	A	L	A	J	A		
OTTRAJA	O	T	T	R	A	J	A			
DEKANUA	D	E	K	A	N	I	U	A	B	
NAŠA LUČ	L	A	M	I	N	A	T	S	E	
UJMA	U	J	M	A	A	D	V	E	N	T
MNNJAHEL	M	N	N	N	J	A	H	E	L	
ANIAZURGE	A	N	I	A	Z	U	R	G	E	
ZAKRISTANH	Z	A	K	R	I	S	T	A	N	H
ATMVAEE	A	T	M	V	A	E	E			
NAJNANOSM	N	A	J	N	A	N	O	S	M	
OKAOTATIČ	O	K	A	O	T	A	T	I	Č	
SAMASAZOLA	S	A	M	A	S	A	Z	O	L	A
TRENTAARON	T	R	E	N	T	A	A	R	O	N